САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУҺУН ХАҺЫАТА

ХАҺЫАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

НЬУРБА

ОГНИ НЮРБЫ

12+

2022 сыл
Муус устар
7 күнэ
Чэппиэр
13 №
(11986)

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улууһун “Ньурба” (”Огни Нюрбы”) хаһыат редакцията” автономнай тэрилтэ

– Олохтоох салайыныы –

Планерка сонуннара

Муус устар 4 к. улуус салайааччыларын планеркатыгар *Роспотребнадзор Ньурбатааҕы территориальнай отделын салайааччыта Андрей Федоров* ааспыт нэдиэлэ устата улуус үрдүнэн 63 киһи ОРВИ-нан ыалдьыбытын иһитиннэрдэ. Оскуолаларга каникул бүтэн үөрэх саҕаланна, оҕолор биир кэмҥэ үөрэнэр буолулар, киириигэ термометрия оннунан хаалар. Хамсык дьаҥынан ыалдьыбыт дьон ахсаана эмиэ аҕыйыыр. Санитарнай ыраастаныы ыйдарын чэрчитинэн эрэйдиэлэр ыытылла туралларын. Тулалыыр эйгэҕэ сабыдыаллыыр эбийиэктэргэ инвентаризация барар.

Улуустааҕы киин балыыһа кылаабынай бырааһа Наталья Павлова ковид-19 субуокатын билиһиннэрдэ. Барыта 239 ыарыһах баар, ол иһигэр 219 киһи - тастан, 20 киһи стационарга эмтэнэр. Наталья Павлова СӨ Доруобуйа харыстабылын министиэристибэтин коллегиятыгар кыттыбытын эттэ. Омикрон 2А саҥа штамм баар буолбут, ордук сыстыганнаах уонна ордук ыарыылаахтык киирэр, киһини пневмонияҕа тиэрдэр. Ыарыыттан быыһанар суолунан вакцинация уонна ревакцинация буоларын өйдүөх тустаахпыт.

ЕДДС салайааччыта Афанасий Кириллин ааспыт нэдиэлэҕэ Ньурба к. Ст. Васильев уул. 99 №-дээх дьиэтигэр баһаарга 2 кыбартыыра эмсэҕэлээбитин иһитиннэрдэ. Баһаар уоту сэрэҕэ суохтук туттууттан тахсыбыт. Улуус олохтоохторо баһаартан сэрэхтээх буолуу ыраабылатын хайаан даҕаны тутуһуохтарын наада. Итини таһынан Сымыйа күнүгэр толоос дьээбэ - баһаарынайга биир сымыйа ыҥырык киирбит. Бэнидиэнньиктэн Хампах линиятыттан ураты улууска уоту араарыы тохтуур, "переключение" кэмигэр эрэ арааран ылар буолаллар. 06-08.04.22 с. Малдьаҕарга, Маалыкайга, Хатыыга араарыллар.

Улуус баһылыгын олоҕу-дьаһаҕы хааччыйыыга солбуйааччыта Алексей Андреев эппитинэн, олоҕу-дьаһаҕы хааччыйар сулууспалар күннээҕи эрэсиминэн үлэлии олороллор, саахал тахсыбата.

РФ ИДьМ Ньурба ороһуонунааҕы отделын начаалынныгын солбуйааччыта Николай Алексеев криминальнай субуокканы билиһиннэрдэ. Ааспыт нэдиэлэ устата 77 иһитиннэрии-сайабалыанньа киирбит. 15 киһи хирургияҕа көрдөрүммүт. 7 административнай буруй тахсыбыт. Киһини эҥэтии - 3, буруй оҥоруу сибикитин туһунан араапар - 5, 2 уоруу тахсыбыта бэлиэтэммит. Барыта 82 боротокуол толоруллубут, ол иһигэр ГАИ хайысхатынан - 68. Ыстарааптыыр стоянкаҕа 4 массыына туруорулунна, суоппар бырааба быһыллан баран уруулга олорбут киһи - 3, хаттаан итирик урулуга олорбут 1 киһи тутулунна. Муус устар 1 күнүттэн анал эпэрээссийэлэр ыытылла туралларын.

Судаарыстыба экологияҕа кэтэбилин Ньурбатааҕы кэмитиэтин салайааччыта Герасим Парников соторутааҕыта Чуукаар суолугар Накыыҥҥа баран иһэр уматык тиэйиилээх массыына сууллан ньиэп тохтубутугар административнай дьыала көбүтүллүбүтүн, оройуон борокуруорун ирдэбилинэн үлэ барарын иһитиннэрдэ.

Улуус баһылыгын социальнай боппуруостарга солбуйааччыта Анна Уларова ааспыт нэдиэлэҕэ Чурапчы улууһун Сылаҥ нэһилиэгэр өрөспүүбүлүкэтээҕи "Аҕа күрэҕэр" *Петрова* Минтранс ыраах нэһилиэктэргэ дьону таһыыга бөртөлүөт сырыытын аҕыйаппытын эттэ. Ол курдук, хаайтарыы кэмигэр Малдьаҕарга, Малыкайга - 3 эриэйсэ, Өҥөлдьөҕө 1 эриэйсэ былааннаммыт.

Улуус баһылыга Алексей Иннокентьев хаайтарыы кэмигэр салгын уйуктаах суудунаны Күндээдэ аннынан дьону туоратыыга эмиэ үлэлэтэргэ сорудахтаата.

Спорт управлениетын салайааччыта Роберт Алексеев сайын Бороҕоҥҥо буолар СӨ норуоттарын VIII Спортивнай оонньуутугар футболга улуус хамаандата бастакытын путевка ылбытын иһитиннэрдэ. Тустууга - 6, боксаҕа - 9 путевка, итиэннэ аэробикаҕа эмиэ путевка ылылынна. Остуол теннииһигэр 5-7.04.22 с. сүүмэрдиир күрэхтэһиилэр буолаллар. Аныгыскы нэдиэлэҕэ Сэбиэскэй Сойуус Геройа Н.Чусовской бириигэр 150-са кыттааччылаах боксаҕа өрөспүүбүлүкэтээҕи турнир ыытыллар. Тэрээһинигэр улуустааҕы бокса Федерацията үлэлэһэ сылдьар.

Алексей Иннокентев СӨ Бырабыталыстыбатын Бэрэссэдээтэлэ Андрей Тарасенко дьаһалынан муус устар 1 к. саҕалаан күнүн аайы производственнай гимнастика тэриллэрин, бары тэрилтэлргэ бу толоруллуохтааҕын бэлиэтээтэ. Спорт управлениета улууска маассабай спорду тарҕатыыга уонна сайыннарыыга күүскэ үлэлиэхтээҕин тоһоҕолоото.

Улуустааҕы үөрэх управлениетын салайааччытын солбуйааччыта Елена Котоконова, социальнай көмүскэл управлениетын салайааччыта Ирина Находкина, пенсионнай управление салайааччыта Владимир Моисеев туһааннаах үлэ хайысхаларынан иһитиннэрии оҥордулар.

Ньурба к. баһылыгын солбуйааччыта Мария Куличкина санитарнай ыраастаныы ыйдара биллэриллэн турарын, дьон сылдьар уопсастыбаннай миэстэлэригэр болҕомто ууруллуохтааҕын эттэ, 27.04.22 с. Саха АССР тэриллибитэ 100 сылын үбүлүөйдээх тэрээһиннэрин уонна Маай бырааһынныктарын көрсө тэрилтэлэр бэйэлэрин территорияларын киэргэтэллэригэр ыҥырда.

Октябрьскай нэһилиэк баһылыгын солбуйааччыта Александра Иванова нэһилиэк элбэх оҕолох ыалларыгар саҥа микро-оройуоҥҥа уоту киллэриигэ "Якутскэнерго"-ны кытта 14 мөл. солк. суумалаах дуогабар илии баттаммытын, нэһилиэк пааркатын тупсаран оҥорууга биһирэмнээх түмүк кэлбитин иһитиннэрдэ. "Үһүк илиҥҥи 1000 тиэргэн" куонкурус иһинэн нэһилиэк пааркатын саҥардан оҥоруу симиэтэтэ - 61 мөл. солк. Благовещенскайтан ылыллыбыт "БМП" тралынан тиэллэн айаннаан иһэр, Саха сирин территориятыгар киирдэ, кэлэҕинэ Антоновка оскуолатыгар бэриллиэҕэ.

Үп управлениетын салайааччытын солбуйааччыта Евдокия Филиппова Үп министиэристибэтин ыйытыктарынан үлэлии олороллорун, субуотаҕа 4 Бүлүү улуустарын финансистарын көрсүһүүтэ буолбутун, улуус хамаандата 2-с миэстэ буолбутун иһитиннэрдэ.

Култура департаменын салайааччыта Розалия Тихонова бу нэдиэлэҕэ буолар култуура тэрээһиннэригэр тохтоото. 04.04.22 с. "Үөрэх+култура" бырайыагынан 11 киһи кэлэр, 05.04.22 с. 10 ч. "Кыталык" КД-гар тэрээһин саҕаланыаҕа.

Ыччат бэлиитикэтин управлениетын салайааччыта Валерия Владимирова бары тэрээһиннэр этэҥҥэ ааспыттарын, Намтан 10 киһилээх дэлэгээссийэ кэлэрин, кинилэр Таатта, Бүлүү, Үөһээ Бүлүү уонна Ньурба улуустарынан сылдьалларын, өрөспүүбүлүкэтээҕи КВН буоларын эттэ.

Алексей Иннокентьев Дьокуускайга командировкатыгар СӨ урбаанҥа, эргиэҥҥэ уонна туризмҥа миниистирэ Тимур Хандыны кытта көрсүбүтүн, бэс ыйыгар Ньурбаҕа өрөспүүбүлүкэтээҕи урбаанньыттар Форумнарын ыытарга кэпсэппиттэрин иһитиннэрдэ. Суол баарына тэрээһин элбэх, кэлии-барыы үгүс. 04.04.22 с. Ньурбаҕа Дьокуускай куорат уокуругун дьаһалтатын үлэһиттэрэ кэлэллэр. Быйыл Дьокуускайга Ньурбаттан төрүттээх биллиилээх судаарыстыбаннай диэйэтэллэргэ анаммыт аллея уонна Саха АССР Киин Ситэриилээх кэмитиэтин Бэрэссэдээтэлинэн үлэлээбит А.Г.Габышев скверэ тутуллан үлэҕэ киириэхтэрэ.

06.04.22 с. РФ Силиэстийэлиир кэмитиэтин Саха сиринээҕи управлениетын салайааччытын солбуйааччыта уонна СӨ борокурорун солбуйааччыта кэлэллэр, тус боппуруостарынан дьону приемнаһыны ыыталлар. 07.04.22 с. СӨ Ил Дарханын уонна Бырабыталыстыбатын Дьаһалтатын олохтоох салайыныы боппуруостарыгар департаменын салайааччылара кэлэллэр. Киирээри турар олохтоох салайыныы сокуоннарыгар улахан кэпсэтиилэр барыахтаахтар. Билигин аан дойдуга балаһыанньа тыҥаан турар уустук усулуобуйатыгар дьон-сэргэ өйүн-санаатын түмэн биир өйгө-санааҕы киллэрэргэ үлэ барыахтаах.

Баһылык буолар элбэх тэрээһиннэри хатыласпаттарын курдук сүрүннээн ыытарга култуура департаменыгар сорудахтаата. Кини Ньурбаҕа буолан ааспыт улахан таһымнаах тэрээһиннэр барыта Ньурба сайдыытыгар туһуланалларын бэлиэтээтэ, көдьүүстэрэ утарынан да буолбатар, өтөр кэминэн көстүөхтээҕин ыйда. Бу тэрээһиннэр түмүктэрин, уураахтарын тустарынан дьоҥҥо киэҥник иһитиннэрэн-көрдөрөн иһиллиэхтээҕин бэлиэтээтэ.

Алексей Михайлович дойдуга биллэриллибит саанҕыйаларынан сибээстээн, муус устар 4-6 кк. бэйэ олохтоох аһынүөлүн элбэтии, тыа хаһаайыстыбатын сайдыытыгар куусталарынан мунньахтар ыытыллаларын иһитиннэрдэ. 27.04.22 с. Саха АССР 100 сылыгар улууска 3 улахан тэрээһин буолара былааннанар: К.Д.Уткин аатынан Ньурбатааҕы түмэлгэ Судаарыстыбаннас саалатын аһыллыыта, картиннай галерея аһыллыыта уонна Убайаан орто оскуолатын дьиэтин бастакы сыбаайатын түһэрии.

Баһылык планеркатын түмүктүүрүгэр туһааннаах салайааччыларга кэккэ сорудахтары тиэртэ, үлэҕэ сыал-сорук туруорда.

Улуус дьаһалтатын пресс-сулууспата.

– В республике –

В Якутске подготовили пункт для размещения беженцев из Донбасса

Пункт размещения граждан Луганской и Донецкой народных республик открыли в студенческом общежитии Якутского индустриально-педагогического колледжа. Здесь готовы принять беженцев в любое время, сообщает телеканал «Якутия 24». «С нашей стороны все подготовлено, ждем беженцев. Если они прибудут ночью, их встретят наши вахтеры и охранники», - рассказал заведующий общежитием Анатолий Иванов.

Для организации пункта в здании общежития определили подъезд №4, в остальных трех проживают студенты.

Двухместные комнаты готовы принять 144 человека. Колледж выделил для беженцев вещи первой необходимости: постельные принадлежности, стиральные машины, ведра, швабры и сушилки, микроволновки, посуду и столовые приборы. Подготовили комнату матери и ребенка, медпункт, кабинет психолога, группу встречи и регистрации на первом этаже. В здании предусмотрели места для охранников МВД и вахтеров.

Как сообщается на сайте Объясняем.рф, прибывшим из ДНР и ЛНР гражданам необходимо позвонить на телефон доверия МЧС России, специалисты которых выслушают, проконсультируют по всем вопросам и помогут разрешить возникшие сложности. В Якутии это 8 (411) 239-99-99.

Кроме того, в республике для беженцев организована работа телефонной горячей линии на едином номере 122.

Ulus.media.

Запасы республики по продтоварам первой необходимости в оптовой торговле составляют 59 дней

Зам. Председателя Правительства Якутии Михаил Никифоров 4 апреля на брифинге по вопросу продовольственной безопасности сообщил, что запасы республики по продтоварам первой необходимости в оптовой торговле составляют 59 дней.

В розничной торговле этот показатель - 58 дней. С учетом товаров в пути, запасы продовольственных товаров в регионе в розничной торговле составляют 92 дня, в оптовой торговле - 122.

По данным Госкомцен РС (Я), по республике за последние 3 дня повышение цен до 3% отмечено по 20 позициям продтоваров (говядина, сахар, чай, мука и др.). Вместе с тем, цены до 4% снизились по 5 позициям (свинина, мясо кур, масло сливочное, молоко, яблоки). Цены не изменились по 9 позициям.

Госкомцен РС (Я) совместно с Прокуратурой РС(Я) ведет ежедневную работу по недопущению необоснованного повышения цен на продукты.

Пресс-служба Главы РС (Я) и Правительства РС (Я).

– Олохтоох салайыныы –

Ньурбаҕа – "Гражданскай өрөбүллэр" эрэгийэн таһымнаах форум

СӨ Уопсастыбаннай палаататын, ЫІччат дьыалатыгар уонна социальнай коммуникацияларга министиэристибэ тэрийиилэринэн күлүн тутар 30-31 кк. Ньурбаҕа эрэгийиэн таһымнаах "Гражданскай өрөбүллэр" күннэрэ ыытылыннылар. Бу улахан тэрээһиҥҥэ барыта 200-тэн тахса киһи, ол иһигэр 25 улуустан кытыннылар.

Бастакы күн 4 хайысханан мөккүөр былаһааккалара үлэлээтилэр: "Ыччат бэлиитикэтэ", "Дьахталлар интеллектуальнай сайдыы, чөллөөх дьиэ кэргэни уонна уопсастыбаны харыстааһын иһин", "Уопсастыбаннай олоххо аҕа, эр киһи оруола", "Социальнай хайысхалаах коммерческайа суох тэрилтэлэри судаарыстыба өттүттэн өйөөһүн".

"Перспективы и возможности для молодежи: инструменты для реализации" мөккүөр былаһааккатыгар спикеринэн СӨ ЫІччат дьыалатын уонна социальнай коммуникацияларын министиэристибэтин, өрөспүүбүлүкэтээҕи ресурснай киинньэр бэрэстэбиитэллэрэ кытыннылар. Тэрээһин үөрүүлээхтик аһыллыытыгар СӨ ыччат дьыалатыгар уонна социальнай коммуникацияларга миниистирэ Петр Шамаев, улуус баһылыгын олоҕу-дьаһаҕы хааччыйыыга солбуйааччыта Алексей Андреев, улуустаағы ыччат бэлиитикэтин управлениетын салайааччыта Валерия Владимирова тыл эттилэр.

Бырайыак чэрчитинэн былаһааккаҕа хамааданы үөскэтэр тэрээһиннэр: Дьиэ кэргэн уонна ыччат социальнай-писхологическай өйөбүлүн киинин Ньурбатаағы филиалын психологтарын салалталарынан тренинньэр, итиэннэ "Социальнай ситимнэргэ аккауннары толоруу сүрүн үнүстүрүмүөннэрин туһунан" тиэмэҕэ үөрэтэр маастар-кылаастар ыытылыннылар. "Идиэйэттэн - дьайыыга" тиэмэҕэ урбаанньыт, "IMAfit" фитнес-студия тэрийээччитэ Мария Игнатьева бэйэтин уопутуттан үллэһиннэ. Тиһэҕэр Бүлүү улуустарын ыччат бэлиитикэтин бэрэстэбиитэллэрин уонна уопсастыбанньыктары кытта аһаҕас кэпсэтии уонна санаа атастаһыыта ыытылынна.

Ньурбатаағы оҕо научнай-техническэй дьоҕурун сайыннарар киинҥэ "Дьахталлар интеллектуальнай сайдыы, чөллөөх дьиэ кэргэни уонна уопсастыбаны харыстааһын иһин" мөккүөр былаһааккатыгар СӨ Уопсастыбаннай палаататын социальнай бэлиитикэ, демография, дьиэ кэргэн уонна оҕо хамыыһыйатын бэрэссэдээтэлэ Анжелика Андреева, Ньурба улууһун баһылыгын социальнай боппуруостарга солбуйааччыта Анна Уларова, дьахталлар уопсастыбаннай түмсүүлэрэ, өрөспүүбүлүкэтээҕи XV сийиэс дэлэгээттэрэ кыттыыны ыллылар. Итини таһынан ЗУМ платформанан РФ Уопсастыбаннай палаататын оскуолаҕа киириэн иннинээҕи, оскуола уонна орто профессиональнай үөрэхтээһини сайыннарыыга хамыыһыйатын бэрэссэдээтэлэ Наталья Кравченко, ХИФУ Мединститутун гинекология уонна акушерство кафедратын сэбиэдиссэйэ, мед. наука дуоктара Роза Филиппова кытыннылар.

СӨ остуол ооннууларын Федерациятын бэрэсидьиэнэ Ольга Григорьева, Сунтаартан дьахталлар Сэбиэттэрин бэрэссэдээтэлэ Александра Иванова, Үөһээ Бүлүүттэн Светлана Иванова уо.д.а. уопсастыбаннай үлэлэрин билиһиннэрдилэр. Уопут атастаһыытын бэрээдэгинэн кэпсэтии таҕыста. Уустук балаһыанньанан сибээстээн, саанҕыйанан сүрүн бородууктаҕа сыана үрдээһинигэр, тыа хаһаайыстыбатыгар, урбаан эйгэтигэр оҥорон таһаарыы бородууксуйатын батарыыга боппуруостар киирэн хоруйданнылар.

Эбиэт кэннинээҕи мөккүөр былаһааккатыгар СӨ Саллааттар уонна мотуруостар төрөппүттэрин кэмитиэтин салайааччыта Мария Емельянова Украинаҕа ыытылла турар анал байыаннай эпэрээссийэ, аармыйа олоҕун туһунан кэпсээнин ийэлэр сэргээн иһиттилэр. Ньурба к., нэһилиэк уопсастыбанньыктара муспут баһыылкаларын Мария Егоровнаҕа туттардылар. "Саха" НКИХ "Аал луук мас" студия салайааччыта, П.А.Ойуунускай, В.Никифоров-Кулумнуур аатынан Госбириэмийэлэр лауреаттара Евдокия Избекова кыттыыны ылан, "А как же доброе имя" киинэни көрдөрдө.

А.Н.Чусовской аатынан техническэй лицей саалатыгар *"Уопсастыбаннай олоххо аҕа, эр киһи оруола"* диэн былаһаакка үлэтин киирии тылынан улуус баһылыгын 1-кы солбуйааччыта Артур Яковлев аһан, улуус үлэтин-хамнаһын уонна улуустаағы аҕалар түмсүүлэрин үлэтиттэн билиһиннэрдэ. Үөһээ Дьаанҕыттан алгысчыт Александр Горохов алгыс сиэрин-туомун толордо. Украинаҕа анал байыаннай эпэрээссийэҕэ өлбүт буойуннар кэриэстэригэр чуумпу мүнүүтэ биллэрилиннэ. СӨ Уопсастыбаннай палаататын чилиэнэ Гаврил Чемоханов, тыа сирин сайыннарыыга, тыа хаһаайыстыбатыгар уонна олохтоох салайыныыга хамыыһыйа бэрэссэдээтэлэ Сергей Сюльскэй, СӨ Уопсастыбаннай палаататын бэрэссэдээтэлэ Николай Бугаев, СӨ үтүөлээх тренерэ, СӨ самбо Федерациятын бэрэсидьиэнэ, дзюдо Федерациятын вице-президенэ Вячеслав Литавин, психологическай киин салайааччыта Надежда Васильева, СӨ Уопсастыбаннай палаататын култуура, искусство уонна духуобунай сайдыыга хамыыһыйатын бэрэссэдээтэлэ Сергей Расторгуев, СӨ үтүөлээх артыыһа Ростислав Лебедев иһитиннэрии оҥордулар. Аныгы олоххо эр киһи оруолун, уол оҕону иитиигэ аҕа оруолун, дьиэ кэргэҥҥэ психологическай килиимэти тупсарыы туһунан киэҥ кэпсэтии таҕыста. Оҕолору эрдэттэн олоххо бэлэмнээн, үлэҕэ-хамнаска, спорка сыһыаран, патриоттуу өйгө-санааҕа иитэн уолаттары ыал аҕатын, кыргыттары ыал ийэтин курдук иитиллиэхтээҕэ бэлиэтээннэ. Итини таһынан Украинаҕа ыытылла турар аналлаах байыаннай эпэрээссийэ, АХШ уонна кини сателлиттара Арассыыйаҕа биллэрбит "санкционнай сэриилэрин" кэмигэр "импоторзамещение" үлэтэ, олохтоох производствены кэҥэтии, тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыы туһунан эмиэ кэпсэттилэр.

Күн икки аҥарыгар олохтоох бородууксуйаны оҥорууну кэҥэтии, тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыы туһунан көдьүүстээх киэҥ кэпсэтии таҕыста. Маартан баһынай хаһаайыстыба салайааччыта Егор Иванов, Дьокуускайтан онлайн форматынан баһынай хаһаайыстыба баһылыга Сергей Латышев, сылгы иитиитин зоотехнига Сергей Горохов, Дьаархантан урбаанньыт Альберт Васильев, тыа хаһаайыстыбатын бэтэрээнэ, улуус бочуоттаах олохтооҕо Иван Николаев уо.д.а. иһитиннэрии оҥордулар. СӨ Уопсастыбаннай палаататыгар өрөспүүбүлүкэ салалтатыгар тиэрдэригэр анаан чопчу этиилэр киирдилэр.

Улуус дьаһалтатыгар *"Социальнай хайысхалаах коммерческайа суох тэрилтэлэри судаарыстыба өттүттэн өйөөһүн"* былаһааккаҕа уопсастыбаннай тэрилтэлэр бэрэстэбиитэллэрэ мустан кэпсэттилэр. Модераторынан Ыччат дьыалатыгар уонна социальнай коммуникацияларга министиэристибэ гражданскай уопсастыба институттарын кытта хардарыта үлэҕэ отделын исписэлиинэ Дмитрий Куприянов, спикердэринэн СӨ Социальнай хайысхалаах коммерческайа суох тэрилтэлэри уонна гражданскай көҕүлээһиннэри өйүүр Биир кэлим ресурснай киин юриһа Вячеслав Ядреев, СӨ Стратегическай инициативаларын агентствотын бэрэстэбиитэлэ Варвара Васильева, "Кыайыы волонтердара" Саха сиринээҕи салаатын бэрэссэдээтэлэ Алгыс Петров уонна "Сайдыс талааннаах оҕолору өйөөһүн" АНО дириэктэрэ Тамара Ефремова буоллулар.

Исписэлиистэр бэйэ идиэйэтин хайдх олоххо киллэриэххэ сөбүн сиһилии билиһиннэрдилэр. Коммерческайа суох тэрилтэлэргэ анаан теоретическай уонна практическай хабааннаах дьарыктары ыыттылар. Граҥҥа сайаапканы хайдах быһыылаахтык биэриттэн уонна бырайыагы хайдах сөпкө ырытан оҥорортон саҕалаан, олоххо хайдах киллэриэххэ сөбүгэр, отчуот хайдах оҥоһулларыгар тиийэ барытын ымпыктаан-чымпыктаан быһаардылар.

Киэһэ Ньурба к. "Кыталык" КД-гар форум кыттыылаахтарыгар уонна куорат олохтоохторугар аналлаах бэртээхэй кэнсиэр көрдөрүлүннэ. Олохтоох толороччулары сэргэ ыалдьыттарбыт бэйэлэрин талааннарынан үөрдэн сэргэхситтилэр. Тэрээһин кыттыылаахтара улуустаағы култуура департаменын таһыгар дьонунан "Z" оҥорон Арассыыйа Сэбилэниилээх күүстэрэ Украинаҕа ыытар анал байыаннай эпэрээссийэтин өйүүллэрин биллэрдилэр.

Иккис күнүгэр 9 чаастан улуус дьаһалтатыгар *"Саанҕыйа усулуобуйатыгар судаарыстыба киириитэ утары өйөбүл дьаһаллара"* тиэмэҕэ төгүрүк остуол ыытылынна. Николай Бугаев киирии тылыгар дойдуна өрөспүүбүлүкэ салалтата саанҕыйалар усулуобуйаларыгар дойду экэниэмикэтин өйөөһүҥҥэ барар үлэ-хамнас туһунан сырдатта. Билигин уруккулуу буолбакка, түргэнник быһаарынар кэм кэлбитин тоһоҕолоото. Сергей Сюльскэй тыа хаһаайыстыбатын балаһыанньатын, бу эйгэни өйүүргэ ылыллыахтаах дьаһаллар тустарынан билиһиннэрдэ уонна хайдах быһыылаахтык тэринэн тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын үрдэтэр туһунан санааларын үллэһиннэ.

Уопсастыбаннай палаата экэниэмикэни, бырамыысланнаһы, урбааны уонна корпоративнай социальнай эппиэтинэһи сайыннарыыга хамыыһыйатын бэрэссэдээтэлин солбуйааччыта Ольга Григорьева урбааны өйүүргэ дьаһаллар тустарынан сырдатта. Олохтоох табаары оҥороччу үлэлээн үүнэр-сайдар кэмэ кэлбитин, "Меркурий", "Честный знак", "Платон" систиэмэлэри 2022-2024 сс. тохтоторго этиилэр баалларын, араас бэрэбиэркэлэри, счеттары тохтотуу тохтуурун, нолуок базатыгар уларытыылар киириэхтээхтэрин иһитиннэрдэ.

Ньурба улууһун баһылыга Алексей Иннокентьев дакылаатыгар олохтоох бородууксуйаны наадыйыыны ырытта, ас-үөл өттүнэн куттал суох буолуутугар ханнык дьаһаллар ылыллыахтарыгар тохтоото. Бастатан туран, кини ороскуоттары кыччатыы, бүддьүөтү үөскэтэр баар тэрилтэлэри өйөөһүнү, импортозамещение биир хайысхатын быһыытынан саҥа производстволары тэрийии, итиэннэ дьон дохуотун үрдэтии быһыытынан дьиэ кэргэн экэниэмикэтин өйөбүлүн ааттаата.

Олохтоох салайыныы уорганнара кириисиһи утары тэрээһиннэр "Дорожнай каарталарын" ырытан оҥоруохтаахтар. Тэриллиилээх хаһаайыстыбаларга өйөбүл быһыытынан "Күндээдэ" АУо-ҕа, "Ньурба-Агро" МТС-ка уонна Ст.Васильев аатынан сылгы собуотугар көмө оҥоһуллар. 2022-2024 сс. Ньурбатаағы көтөр фабрикатын саҥардыыга тус сыаллаах бырагыраама ырытан оҥоһуллар. Улуус салалтатынан баһынай уонна тус көмөлтө хаһаайыстыбаларга уотурбаны чэпчэтиилээх сыананан аҕаларга субсидия көрүлүннэ.

2022 с. улууска Норуот көҕүлээһинин сылынан биллэриллэн турар. Олохтоохтортон уонна уопсастыбаннай тэрилтэлэртэн 200-чэ бырайыак киирдэ. Ол иһигэр саҥа производстволы уонна саҥа үлэ миэстэлэрин тэрийиигэ, дьиэ кэргэн экэниэмикэтин сайыннарыыга элбэх бырайыактар баалллар. Экспертнэй хамыыһыйаҕа чуолкайданан уонна ситэриллэн баран хаттаан көрүллэн, бырайыактары олоххо киллэрэргэ үбүлээһин оҥоһуллуоҕа.

Улуус салалтата урбааныттары өйөөһүҥҥэ, дьон дохуотун үрдэтэргэ туһуламмыт үлэни ыытар. Ол курдук, улуустаағы дьоҕус урбааны өйүүр киин нэһилиэктэргэ биирдиилээн уонна кууһунан атыы эйгэтигэр үлэлиир урбааныттарга сойуом чэпчэтиилээх тосхолун олохтоото. Биирдии урбаанньыкка 2 сылга диэри болдьоххо 300 тыһ. солк. диэри сойуом бэриллэр. "Кабохин" баһынай хаһаайыстыбатын кытта 1000 боросуонагы ыларга дуогабар түһэрсилиннэ, аҕалан босхо боросуонактары элбэх оҕолоох, кыаммат ыалларга биэрии саҕаланна.

Сүөһү аһылыгар анаан 3 мөл. солк. суумаҕа чэпчэтиилээх уотурба аҕалан түҥэтилиннэ. Түргэнник ситэр салааны сайыннарарга анаан "Линда" хаас боруодатын уонна бройлернай кууруссаны аҕаларга дьонтон сайаапкалар хомуллаллар. Дьоҥҥо атын эрэгийиэнтэн сиэмэ хортуоппуй аҕаларга эмиэ сайаапка хомуллар. Сиргэ үлэлиэн баҕалаах дьоҥҥо иллэҥ баһына сирдэрэ бэриллиэхтэрэ. Улуус бүддьүөтүгэр киирэр нолуок чаһыгар нолуок кээмэйин аччатыы көрүллэр. Улууска килиэби астыыр урбаанньыттарга ороскуоттарын толуйууга улуус бүддьүөтүттэн субсидия биэрии бэрээдэгэ ырытан оҥоһуллуохтаах. Бэйэ дьарыктаах ("самозанятай") дьоҥҥо уонна тус көмөлтө хаһаайыстыбаларга ордор бородууксуйаларын атыылыылларыгар анаан Ньурба к. тыа хаһаайыстыбатын ырыынагын тэрийии боппуруоһа үөрэтиллэр. Улууска тутуу матырыйаалларын оҥоруу уонна сыанатын чэпчэтии боппуруоһа көрүллэр.

Алексей Иннокентьев СӨ Уопсастыбаннай сэбиэтэ өрөспүүбүлүкэ салалтатын иннигэр туруорсарыгар улуус салалтатын этиилэрин тиэртэ. Ол курдук, нэһилиэнньэ олохтоох табаары оҥороругар хонтуруоллуур тэрээһиннэри уонна ирдэбиллэри мунүтуур кыччатарга, субсидия кээмэйин лаппа улаатыннаран туран эт уонна оҕуруот астарын соҕотуопкатын сааһыламмыт тиһигин тэрийэргэ, өрөспүүбүлүкэ улуустарыгар тутуу матырыйаалларын оҥорор уонна сыанатын чэпчэтэр суолларын тобуларга уонна хас биирдии улууска типовой овощехранилищелары тутууга үп көрүллэригэр туруоруста.

Горнай улууһун баһылыга Никита Андреев уонна Сунтаар улууһун баһылыгын 1-кы солбуйааччыта Гаврил Еремеев дакылааттара истилиннэ. Киирбит этиилэринэн киэҥ дьүүллэһии таҕыста. Кэпсэтиигэ ыччат дьыалатыгар уонна социальнай коммуникацияларга миниистир Петр Шамаев, СӨ Уопсастыбаннай палаататын чилиэннэрэ Владимир Булкин, Афанасий Алексеев, Сунтаар улууһун дьахталларын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Александра Иванова уо.д.а. кытыннылар.

Салгыы техлицейгэ очнай уонна тэйиччиттэн көрүҥүнэн СӨ Уопсастыбаннай палаататын көһө сылдьар пленарнай мунньаҕа ыытылынна. Араас улуустартан "Гражданскай өрөбүллэр" эрэгийэн таһымнаах форум кыттыылаахтара эмиэ кытыннылар. Киирии тылы Николай Бугаев, Петр Шамаев уонна Алексей Иннокентьев эттилэр. Бэбиэскэҕэ 6 боппуруос көрүлүннэ. Николай Бугаев өрөспүүбүлүкэҕэ гражданскай уопсастыба туругун уонна 2021 с. СӨ Уопсастыбаннай палаататын үлэтин, СӨ Уопсастыбаннай палаататын саҥа Регламенын туһунан дакылаатын истэн баран, Уопсастыбаннай палаата чилиэннэрэ куоластаан бигэргэттилэр.

Уопсастыбаннай палаата аппараатын салайааччыта Надежда Мохначевская СӨ Уопсастыбаннай палаататын чилиэннэрин рейтинин туһунан иһитиннэрдэ. Уопсастыбаннай палаата социальнай бэлиитикэҕэ, демографияҕа, дьиэ кэргэн уонна оҕо көмүскэлигэр хамыыһыйатын бэрэссэдээтэлэ Анжелика Андреева, Меркурий Таюрскай уонна Алгыс Петров мөккүөр былаһааккаларын рекомендацияларын аҕаан иһитиннэрдилэр. Мунньах түмүгүнэн резолюция ылылынна.

Ольга Григорьева Павел Необутов муниципальнай сулууспалаах буолбутунан уонна Гаврил Чемоханов "Биир ньыгыл Арассыыйа" баартыйаҕа киирбитинэн сибээстээн СӨ Уопсастыбаннай палаататыттан тахсарга сайабылыанньа биэрбиттэрин туһунан иһитиннэриитин истэн баран, кинилэр боломуочуйаларын тохтоторго куоластаатылар. Уопсастыбаннай палаатаҕа СӨ Духуобунаска академиятыттан биллиилээх теле-суруналыыс, "Саха" НИКХ ыытааччыта Евдокия Избекова кандидатурата туруоруллубут. СӨ Уопсастыбаннай палаататын чилиэннэрэ куоластаан кинини бигэргэттилэр.

Тиһэҕэр уопсай кэпсэтии буолла, СӨ Уопсастыбаннай палаататын чилиэннэрэ уонна улуус баһылыга Алексей Иннокентьев ыйытыктарга хоруйдаатылар. СӨ саллааттарын уонна мотуруостарын кэмитиэтин салайааччыта Мария Емельянова кэмитиэт үлэтин-хамнаһын туһунан иһитиннэрии оҥордо.

Бу күрдук икки күн устата Ньурба к. эрэгийиэн таһымнаах улахан тэрээһин ыытыллан, өрөспүүбүлүкэ уопсастыбаннай олоҕун киин түһүлгэтэ буола сырытта. Демография боппуруостарыттан саҕалаан тыа хаһаайыстыбатыгар, производствоҕа тиийэ элбэх хабааннаах боппуруостар сиһилии дьүүллэһиллиннилэр. СӨ Уопсастыбаннай палаатата өрөспүүбүлүкэ нэһилиэнньэтин уонна өрөспүүбүлүкэ былаахын ситимниир ыйаахыннаах тэрилтэ буоларынан сибээстээн, манна көтөҕүллүбүт этиилэр-туруорсуулар үөрэтиллэн болҕомтоҕо ылыллалларыгар уонна олоххо киирэллэригэр эрэнэбит.

Бу тэрээһиннэр кэмнэригэр элбэх киһи, улуус уонна өрөспүүбүлүкэ бастыҥ уопсастыбанньыктара, үлэһиттэрэ наҕараадаларын туттулар. Кинилэри эҕэрдэлиибит!

Геннадий АНТОНОВ.

100 ЛЕТ ЯАССР 1922-2022

– 100-летие автономии –

"Сегодня вся наша трудовая деятельность проходит под эгидой 100-летия образования ЯАССР"

Бесспорно, ныне 100-летие ЯАССР является самым значимым событием в жизни нашей республики. Независимо от возраста и социального статуса люди в полной мере отдают отчет в том, что благодаря установлению государственности Якутии 100 лет назад сбылись многолетние чаяния и ожидания народа саха.

Подробнее о том, какие мероприятия проводятся в рамках 100-летия в Нюрбинском улусе рассказал глава Муниципального района Алексей Иннокентьев.

Суровый и северный край получил исторический шанс для того, чтобы выйти на доколе невиданный новый уровень развития, и оно было успешно претворено. Впрочем, об этом уже много было написано и рассказано в свое время. Жители Нюрбинского улуса очень рады, что в числе лучших представителей народа саха вместе с выдающимися государственными и политическими деятелями Якутии Максимом Аммосовым, Платоном Ойунским, Исидором Бараховым и Степаном Аржаковым работали и творили их соратники, именитые земляки нюрбинской земли Степан Васильев, Михаил Мегежекский, братья Семен-1 и Семен-2 Донской, Александр Габышев. Все они навсегда остались в благодарной памяти народа и являются для нас добрым примером беззаветного служения Родине.

"Сегодня вся наша трудовая деятельность проходит под эгидой 100-летия образования Якутской АССР. Все вводимые в районе с прошлого года объекты посвящаются этой знаменательной дате. Так, введены в строй здания Музыкальной школы в с. Малыкай, врачебный амбулаторий, многофункциональный центр культуры и корпус начальных классов в с. Хорула, 49 и 24-квартирные жилые дома в г. Нюрбе, 4-квартирные дома для молодых специалистов в с. Нюрбачан и Жархан, фельдшерско-акушерский пункт в с. Хаты", - рассказал Алексей Иннокентьев.

27 апреля в улусе планируется торжественно открыть Зал государственности в Нюрбинском музее имени К.Д. Уткина, где найдут свое достойное место экспонаты видных государственных и политических деятелей - уроженцев Нюрбы. Кроме того, работы по увековечению их памяти проходят не только в районе, но и столице республики.

Так, в конце прошлого года в Якутске с участием общественности республики прошли заключительные мероприятия, посвященные 125-летию со дня рождения Степана Васильева и 85-летию со дня рождения видного государственного и политического деятеля, почетного гражданина РС(Я), Нюрбинского, Горного, Момского и Абыйского районов Варвары Петровой. 24 марта в Якутске прошла Всероссийская научно-практическая конференция "Роль Степана Васильева в становлении и развитии основ государственности Якутии, в развитии тяжелой и золотодобывающей промышленности в ЯАССР и СССР".

При содействии МИЗО РС(Я) и администрации городского округа "Город Якутск" в столице республики появятся новые достопримечательности: будут построены и введены до 1 сентября текущего года Аллея видных общественно-политических деятелей - уроженцев Нюрбинского улуса и сквера имени Александра Габышева. Также при поддержке Главы ГО "Город Якутск" Евгения Григорьева планируется присвоение имени Степана Васильева одной из улиц Якутска.

"Сегодня в Нюрбинском улусе продолжается строительство десяти объектов. Из них, несомненно, самым долгожданным и значимым для жителей и общественности района станет открытие здания Нюрбинского государственного драмтеатра на 250 мест в августе текущего года. Коллектив театра, известного далеко за пределами родной республики, по прошествии более 50 лет справит новоселье в светлом и просторном здании, и представит зрителям спектакль о Степане Васильеве. Также мы завершим строительство школы-сада на 100/50 мест в с. Чаппанда, школы на 176 мест в с. Кюндядя, детсада на 35 мест в Маар, дома народного творчества в с. Антоновка и другие объекты", - отметил глава о строящихся объектах социальной инфраструктуры.

Благодаря принятию руководством республики решения о проведении в 2027 году IX Спортивных Игр народов РС(Я) в городе Нюрбе, в районе планируется строительство значимых объектов социальной и инженерной инфраструктуры. Для этого, делегация улуса побывала в Усть-Алданском улусе и с. Нижний Бестях Мегино-Кангаласского района, где они ознакомились с подготовительными работами в преддверии VIII Спортивных Игр народов РС(Я) в с. Борогонцы.

Так, до 2027 года планируется ввести в строй замороженные ранее объекты - стадион на 3000 мест с легкоатлетическим манежем и Физкультурно-оздоровительный комплекс с бассейном в Нюрбе, и другие новые объекты - вторую очередь больничного комплекса, школу на 550 мест, спортзалы в селах Сюля, Чаппанда и т.д.

В районе реализуются различные программы по социальной поддержке населения. В прошлом году улусный проект по благоустройству в целях улучшения жилья и создания комфортной среды проживания вышел абсолютным победителем республиканского конкурса "100 лучших социальных инициатив" в номинации "Лучшая общественная инициатива районного (окружного) значения".

В Нюрбинском улусе действует не имеющая аналогов по всей России муниципальная целевая программа "Улучшение жилищных условий отдельных категорий граждан". За четыре года отремонтированы или проведено благоустройство в 370 частных дома ветеранов тыла, инвалидов I группы, детей-инвалидов с диагнозом ДЦП и ветеранов боевых действий. Сумма матпомощи составляет по 200 тыс. руб. на каждого заявителя.

"Юбилейный 2022 год в Нюрбинском районе объявлен Годом народных инициатив, тем самым мы немножко опередили время. От населения поступили через защиту около 200 инициатив, которые в данное время уточняются, разрабатываются кураторами проектного офиса для реализации. Поступили много инициатив от граждан, представителей общественных институтов, организаций, среди которых большинство проектов на создание новых производств и рабочих мест, на развитие и укрепление семейной экономики будут финансироваться из местного бюджета.

Все они будут рассмотрены и, по итогам чего, мы примем решение об их финансировании. Особое внимание при этом мы обращаем развитию предпринимательства, производства, в том числе созданию скороспелых отраслей животноводства, созданию новых рабочих мест", - сообщил Алексей Иннокентьев.

Сейчас, в свете последних событий на фоне санкций по отношению к нашей стране, обеспечение продовольственной безопасности приобретает жизненно важное значение. Так, по установившейся традиции, в улусе продолжают поддерживать сельхозпроизводителей и предпринимателей. За счет улусного бюджета принято решение о поставке населению, в частности малоимущим, многодетным семьям 1000 поросят на безвозмездной основе. По согласованию с депутатами районного Совета эти цели было предусмотрено 10 млн. руб. По состоянию на начало недели жителем улуса было распределено уже 446 поросят. Также администрация собирает заявки на поставку гусей породы "Линда" и бройлерных кур по льготным ценам.

Геннадий АНТОНОВ.

– Олохтоох салайыныы –

Сэргэх тэрээһин буолла

Ньурба оройуонугар "Гражданскай өрөбүллэр" кэмнэригэр Ньурбатааҕы оҕо научнай техническэй дьоҕурун сайыннарар киинигэ "Женщины за интеллектуальное развитие и сохранение здоровой семьи и общества" дискуссионнай былаһааккаҕа Ньурба улууһун дьаһалтатын баһылыгын социальнай боппуруоска солбуйааччы Анна Михайловна Уларова, дьахталлар уопсастыбаннай түмсүүлэрэ, өрөспүүбүлүкэтээҕи XV сийиэс дэлэгээттэрэ кыттыыны ыллылар.

СӨ Уопсастыбаннай палататын социальнай бэлиитикэ, демография, дьиэ кэргэн уонна оҕо хамыыһыйатын бэрэссэдээтэлэ Анжелика Егоровна Андреева киириитылынан аста. ЗУМ платформа нөҥүө Арассыыйа Уопсастыбаннай палаататын бэрэссэдээтэлэ, оскуолаҕа киириэн иннинээҕи, оскуола уонна профессиональнай орто үөрэхтээһин Национальнай технологическай инициатива (НТИ) дириэктэрэ Наталья Васильевна Кравченко, ХИФУ мэдиссиинискэй институтун гинекология уонна акушерство кафедратын сэбиэдиссэйэ, мэдиссиинискэй наука доктора Роза Дмитриевна Филиппова быһа эфиргэ тахсан кыттыыны ыллылар.

СӨ остуол оонньууларын федерациятын президенэ, саха төрүт остуол оонньууутун пропагандалааччы Григорьева Ольга Григорьевна, дьиэ кэргэҥҥэ уйулҕа климатын тупсарыыга анаан Филиппова Роза Дмитриевна, Сунтаартан дьахталлар Сэбиэттэрин бэрэссэдээтэлэ Александра Лукинична Иванова, Үөһээ Бүлүүттэн Иванова Светлана Владимировна бэйэлэрин үлэлэрин уопут атастастылар, уопсастыбаннай үлэлэрин билиһиннэрдилэр.

Уустук балаһыанньанан сибээстээн, сааҥсыйанан сыана үрдээһинигэр, тыа хаһаайыстыбатыгар, урбаан эйгэтигэр оҥорон таһаарыы бородууксуйатын батарыыга таара боппуруостарын көтөҕөннөр, резолюцияҕа киллэрэргэ этии киллэрдилэр.

Эбиэт кэннинээҕи дискуссионнай былаһааккаҕа СӨ Саллааттар уонна моторуостар төрөппүттэрин кэмитиэтин салайааччыта Мария Егоровна Емельянова билиҥҥи кэмгэ буола турар балаһыанньа туһунан, аармыйа олоҕуттан кэпсээнин ийэлэр болҕойон иһиттилэр, боппуруостары биэрдилэр. Ньурба улууһун Хаҥалас нэһилиэгин аатыттан уопсайа 10 хоруопка бородууктанан көмөнү Мария Егоровнаҕа туттардылар.

Саха НВК "Аал луук мас" студия салайааччыта А.А.Ойуунускай, В.Никифоров-Күлүмнүүр аатынан госбириэмийэлэр лауреаттара Евдокия Избекова кыттыыны ылан, "А как-же доброе имя" киинэни көрдөрдө.

СӨ Уопсастыбаннай палататын социальнай бэлиитикэ, демография, дьиэ кэргэн уонна оҕо хамыыһыйатын бэрэссэдээтэлэ Анжелика Егоровна Андреева:

- Бүгүҥҥү тэрээһин олус интэриэһинэйдик ааста. Куораттан, Үөһээ Бүлүүттэн, Сунтаартан кэлэн үлэлэрин билиһиннэрдилэр, уопут атастастылар. СӨ уопсастыбаннай палататын бэрэссэдээтэлэ Николай Бугаев бастыҥ уопсастыбанныыктарга эҕэрдэ суруктары туттарда. Өр сылларга үлэлээн кэлбит уопсастыбанныыктар бэйэлэрин санааларын үллэһиннилэр.

"Помним прошлое, творить настоящее, думать о будущем" дьахталлар сойуустарын тэрилтэлэрин девиһэ бүгүҥҥэ тэрээһин туоһутунан буолла, -диэн түмүк оҥордо.

Антонина СЕМЁНОВА.

– Образование –

Обсуждены пути развития Нюрбинского техникума

В середине марта на совещании под руководством 1-го заместителя министра образования и науки РС (Я) Михаила Присяжного было решено создать рабочую комиссию и разработать стратегию развития Нюрбинского техникума.

И вот по прошествии короткого времени, сегодня в Нюрбе в здании Айти-центра прошла выездная стратегическая сессия «Стратегия развития профессионального образования Нюрбинского района до 2032 г.» с участием представителей Минобразования и науки РС (Я), Центра опережающей профессиональной подготовки РС (Я), Института развития профессионального образования, Министерства экономики РС (Я), Нюрбинского района, глав муниципальных образований, работодателей, работников Нюрбинского техникума и других.

Модератором выступил заместитель директора ЦОПП РС (Я) Алексей Загоренко, сомодераторы – директор ИПРО Лилия Иванова, директор ЦОПП Владислав Хабаров, заместитель директора ИПРО Анастасия Толстоухова, руководитель дирекции по продвижению проектов ЦОПП Индилена Дохунаева, продюсер профориентационных проектов ЦОПП Лия Сивцева, зав. лабораторией проектной деятельности ИПРО Алгыс Петров.

Экспертами выступили 1-й заместитель министра образования и науки Михаил Присяжный, куратор Нюрбинского техникума от министерства, главный специалист департамента науки, профессионального образования и целевого обучения Степан Степанов, глава Нюрбинского района Алексей Иннокентьев.

На стратегической сессии Алексей Иннокентьев ознакомил с векторами развития Нюрбинского района до 2032 г. Представитель Минэкономики выступил с информацией о стратегии социально-экономического развития РС (Я) до 2032 г., сделав при этом акцент на Западную Якутию и вилюйскую группу улусов. Михаил Присяжный выступил с докладом на тему "Образование будущего", затронув проблемные вопросы в среднем профессиональном образовании и возможные пути их решения.

Михаил Юрьевич отметил, что они рассматривают Нюрбинский техникум не только для Нюрбинского района, и что с теми, кто приезжают сюда учиться из других улусов, тоже надо работать, и посоветовал обратить внимание на те сегменты, которые не охвачены в средних учебных заведениях вилюйских районов, и на каких-то узких направлениях, которые тоже востребованы на рынке труда. Также была заслушана информация менеджера по персоналу Мирнинского ГОКа АК «АЛРОСА» Ольги Шегнагаевой о подготовке и трудоустройстве кадров для алмазной промышленности.

После небольшого перерыва участники стратегической сессии разбились по приоритетным направлениям ("Сельское хозяйство", "Айти", "Экология", "Промышленность", "Социальная политика", "Строительство") и приступили к групповой работе.

В течение дня шел усиленный мозговой штурм по разработке стратегии развития профессионального образования в Нюрбинском районе. В конце рабочего дня группы представили свои проекты экспертам. В целом можно отметить большое прилежание всех участников стратегической сессии, предложивших немало интересных идей и планов. Как подчеркнул в завершение Михаил Присяжный, из них будут отобраны наиболее рациональные предложения для разработки стратегии развития Нюрбинского техникума.

Алексей Иннокентьев высказал свои замечания и предложения, и отметил, что надо быстрее выработать решения по Нюрбинскому техникуму. Алексей Михайлович выразил свою благодарность делегации Минобразования и науки во главе с 1-м заместителем министра Михаилом Присяжным за организацию и проведение стратегической сессии.

Также прошли мероприятия-спутники: встреча с населением в НСОШ №1 на тему "Возможности бесплатного обучения населения в рамках федеральных проектов "Содействие занятости" и "Соцконтракты", встречи со школьниками и педагогами по вопросам обучения и профориентации в Центре опережающей профессиональной подготовки РС (Я).

Геннадий АНТОНОВ.

Дьарыктаах буолуу кэмитиэтин Ньурбатааҕы филиалыгар бырамыысыланнаска үлэҕэ киириэн баҕалаахтарга "Навахту14рф" бырайыак салайааччытын П.П.Чехордуну кытары көрсүһүү тэрилиннэ. "Ньурба оройуона" МО баһылыгын бастакы солбуйааччыта Артур Янович Яковлев кыттыыны ылла.

"Олохтоох каадырдары бырамыысыланнаска" бырайыагынан Ньурба оройуонугар үлэ барарын туһунан киин салайааччыта Сахая Столярова билиһиннэрдэ:

- Эдэр ыччаттары бырамыысаланнаска сыһыаран үөрэх тэрилтэлэригэр куурустарга үөрэттэрэн идэ ылалларыгар үлэ миэстэтинэн хааччыйыы, 2020-2023 сылларга "Местные кадры в промышленность" бырайыак сүрүн соругунан төрүт олохтоохтору бырамыысыланнаска сыһыаран үлэлэтиигэ "АЛРОСА" АХ, "Якутуголь", "Саханефтегаз", "Полюс Алдана", "Золото Селигдара", "Газпромтранстомск", "Алмазы Анабара", "Золото Ыныкчаана" уо.д.а тэрилтэлэр бааллар.

2024 сылга диэри үлэтэ суох дьон ахсаанын 6 % диэри аччатыы, Саха сириттэн бырамыысыланнаска 33 000 киһи үлэ миэстэтинэн хабыллыахтаах диэн сорук турар.

– Олохтоох каадырдары – бырамыысыланнаска –

Элбэх ыччат үлэ булар

"Олохтоох каадырдары бырамыысыланнаска сыһыарыы" уонна "Навахту14рф" анал комплекснай бырагыраама оҥоһуллан, Саха сирин олохтоохторун бырамыысылыннай хампаанньаларга үлэҕэ ылыыга "Навахту14рф" диэн тэрилтэ тэриллэн үлэҕэ ылыы судургутук аaһар, ыччаттар оҥорон таһаарыы тэрилтэлэригэр үлэ булалларыгар төһүү күүс буолар.

2021 сыл түмүгүнэн Саха сириттэн бырамыысыланнаска 11000-тан тахса үлэтэ суохтар үлэ миэстэтинэн хааччылыннылар, мантан улахан аҥаара эдэр ыччат.

Дьарыктаах буолуу кииҥҥэ стажировка бырагырааматынан эдэр ыччат үлэҕэ киирэригэр үлэ биэрээччи үп өттүнэн көмө оҥорор, ол аата бастакы үс ыйга харчы төлүүр. Бу бырагырааманан наставникка эмиэ харчы төлөнөр. Бырагыраама оройуоннарга үлэлээн барыахтаах.

Ньурба оройуонуттан элбэх ыччат бырамыысыланнаска үлэҕэ киирэр, ааспыт сылга 269 киһи 35 сааһыгар диэри - 190, баахтанан - 91, сезоннай үлэҕэ - 98, нэһилиэктэртэн 137 киһи үлэҕэ киирдилэр. Ааспыт сылга Дьарыктаах буолуу киин нөҥүө -62 киһи "АЛРОСА" АК, "Алмазы Анабара" үлэлээтилэр.

Быйыл Ньурбатааҕы ХБК кытары дуогабардаһан үлэтэ суох дьоннортон олунньу ыйтан ыарахан уйуктаах тиэхиньикэлэргэ 10 киһини үөрэттэрдибит.

"Навахту14рф" бырайыак салайааччыта Павел Чехордун:

- СӨ Ил Дархана А.С.Николаев өйөбүлүнэн саха ыччатын бырамыысыланнаска сыһыарыыга олохтоох нэһилиэнньэни бырамыысыланнай тэрилтэлэргэ сирдиир "Навахту14рф" тэрилтэ тэриллэн сыл аҥаара үлэлээтэ. Билигин баахтаҕа үлэҕэ ылыы судургутук аaһар. "Навахту14рф" сайаапка биэрэн, "Нюрбинский улус" цифровой филиалларга үлэ вакансиятын көрөн, талан ылыахха сөп. Биһиги сыалбыт-сорукпут нэһилиэнньэҕэ үлэ уопутун тарҕатыы, саха ыччатын бырамыысыланнаска СӨ Инникигэ профессиональнай бэлэмнэнии үөрэҕин киинигэр сыһыарыы, Центр опережающей профессиональной подготовки РС(Я) үөрэттэрэбит.

Бырамыысыланнаска үлэҕэ киирээччилэртэн бастакынан дьиссипилиинэ ирдэнэр. Дьиссипилиинэ баар буоллаҕына үлэни кыайыллар. Баахтаҕа үлэҕэ киирбиттэр квалификацияларын үрдэтэргэ дьулуһуохтаахтар, оччоҕо эрэ инники диэки хардыы баар буолар, - диэн сүбэ быһыытынан эттэ.

Антонина СЕМЁНОВА.

– Сонуннар –

Чурапчыга "Аҕа күрэҕэ-2022" ыытылынна

Муус устар 2-3 күннэригэр Чурапчы оройуонун Сылаҥ нэһилиэгэр XXII-с төгүлүн Аҕа уолунаан күрэҕэ буолан ааста. Быйылгы күрэх САССР 100 сылыгар, СӨ Аҕалар күннэригэр туһуланан ыытылынна.

Ньурба оройуонун аҕалар Сэбиэттэрин бэрэссэдээтэлэ Геннадий Васильевич Игнатьев бу туһунан сиһилии иһитиннэриитин ааҕааччыларга тиэрдэбин.

- Геннадий Васильевич, быйылгы Аҕа күрэҕэр Саха сириттэн хас улуус кытынна?

- Барыта 17 хамаанда бу күрэххэ кыттыыны ылла, о.э. Чурапчы оройуона уонна Дьокуускай куорат иккилии хамаандалары туруордулар. Тэйиччи сытар улуустартан Үөһээ Бүлүү, Ньурба, Сунтаар, маны сэргэ Хотугу улуустартан: Уус Дьааҥы, илин эҥэртэн Горнай оройуоннара бааллар.

Үгэс быһыытынан өрөспүүбүлүкэтээҕи күрэх буолуон иннинэ хас биирдии улуус бэйэтигэр күрэх тэрийэн ыытар. Онно кыайбыттар өрөспүүбүлүкэтээҕи күрэххэ кытталлар.

- Быйылгы күрэх хайдах быһыылаахтык барда?

- Бэйэни билиһиннэрии (видеовизитка). Иккис түһүмэҕинэн аал уоту оттон биэдэрэҕэ чэй оргутуу. Бириэмэҕэ уола уот оттор, уота күөдьүйбүтүн кэннэ аҕата 8 лиитэрэлээх биэдэрэҕэ ууну оргута уурар, эрдэттэн мастара барыта бэлэмнэнэн, уулара кээмэйдэнэн кутуллар. Ким биэдэрэлээх чэйэ бастакынан оргуйбут ол кыайыылаах тахсар. Үһүс түһүмэххэ үгэс буолбут ойбон алларыыта күрэххэ уола хаарын тарыйан ыраастаабытын кэннэ, аҕата ойбон алларар. Аньыы, ньымалара араастаах буолар, алларбыт ойбонтон уу таһынан халыйан таҕыста да ол хамаанда тохтуур. Долгутуулах, сэрэхтээх күрэххэ манна түргэн-тарҕан туттуу наада.

Төрдүс түһүмэҕинэн бэрэбинэни сулуйан хатырыктааһын, икки өттүттэн суоран бэлэмниэхтээхтэр.

Бэһис көрүҥҥэ аҕалаах уол уочаратынан баҕанаҕа ыттыылара буолар. Манна сымсатык туттуу наада. Алтыс түһүмэххэ, илии эрбиитинэн уоллаах аҕа 6 миэтэрэлээх бэрэбинэни 6 чуурка гыныахтаахтар. Сэттис көрүҥҥэ аҕалаах уол маһы хайытан, сааһылаан бэлэмнээн ууруохтаахтар. Аҕата маһы ортотунан хайыппытын кэннэ, уола нөҥүө өттүттэн хайдыбыт маһы биир сиргэ чохчолоон саһаанныахтаах. Хас биирдии хамаандаҕа судьуйа туран сөкүүндэнэн көрөн очукуо ааҕар.

Күрэххэ хаһыс да сылын, ааспыт сылга кыттыбыттар эмиэ бааллар. Бэйэ-бэйэлэрин кытары билсэн үчүгэй сыһыаннаахтар. Күрэххэ 14 -17 саастарыгар диэри уоланнар, аҕа сааһыттан тутулуга суох кытталлар. Аҕыстыы оҕолоох ыал аҕалара кытыннылар.

- Ньурбаттан кимнээх кытыннылар?

- Кулун тутар ыйга Хаҥалас нэһилиэгэр "Аҕа уолунаан" оройуон күрэҕэ ыытыллыбыта. Күрэххэ нэһилиэк хамаандалара кыттыбыттара. Алта түһүмэхтэн түөрдүгэр дьэҥкэтик Никифоров Николай Владимирович уолунаан Григорийдыын бастаабыттара. Ааспыт сылга Мэҥэ-Хаҥаласка Николай Владимирович уолунаан Василийдыын күрэххэ кыттан кэлбиттэрэ. Быйылгы күрэххэ Григорийдыын кытынна.

- Тэрээһин хайдах ааста?

- Тэрээһин үрдүк таһымнаахтык ыытылынна, хас биирдии хамаандаҕа куратордар анананнар ыйан-кэрдэн, сүбэлээн биэрэ сырыттылар. Күрэх буолуон иннинэ, муус устар 1 күнүгэр өрөспүүбүлүкэтээҕи Булчут күрэҕэ Чурапчыга ыытыллыбыта.

Күрэх кэмигэр тыаллаах-куустаах былыттаах күннэр турдулар. Хамаандалар күүстэрин-уохтарын, сымсаларын, үөрүйэхтэрин-сатабылларын көрдөрөн тигинэччи күрэхтэһэн бэйэлэрин көрдөрдүлэр. Күрэх саахала, эчэйиитэ суох этэҥҥэ ааста.

Күрэх муҥутуур кыайыылаахтарынан Таатта улууһун Туора Күөл нэһилиэгиттэн Чупровтар дьиэ кэргэттэрэ буоллулар. Чурапчы Болтоҥуттан Кривошапкиннар - иккис, Дьокуускай куорат иккис хамаандата Винокуровтар үһүс миэстэлэри ыллылар. Ньурбаттан Никифоровтар аҕа уолунаан күрэххэ муҥутуур кыахтарынан киирсэннэр хас да көрүҥҥэ ситиһиилээхтик кытыннылар.

- Кэлэр күрэххэ ханнык көрүҥҥэ болҕомто ууруохха сөбүй?

- Сүнньүнэн тыа дьоно күрэххэ киирбит көрүҥҥэри күнүн аайы холлорун иһинэн толорор үлэлэрэ буолар. Мин санаабар, баҕанаҕа ыттыыга эрчиллиэхтэрин сөбө буолуо. Күрэх саамай сүрүнэ, уол оҕо аҕатыгар чугаһыыра, аҕатын көрөн үөрэнэрэ, аҕа киниэхэ холобур быһыытынан көстөрө буолар, - диэн түмүктээтэ.

Антонина СЕМЁНОВА.

Үбүлүөйүнэй тэрээһиннэргэ бэлэмнэнэн

Ньурбаҕа саха иһитин-хомуоһун оҥорон таһаарар "Көмүлүөк" хампаанньа салайааччы-дириэктэрэ, СӨ остуол оонньууларын федерациятын президенэ Ольга Григорьевна Григорьева салайар кэлэктиибэ улуустааҕы "Мой бизнес" киинигэр үлэлээтэ.

Дьыалабыай көрсүһүүгэ "Олохтоох оҥорон таһаарыыны саҥа олоххо киллэрии" төгүрүк остуол тула кэпсэтии барда. Миэстэтигэр туой иһити, сувениры оҥорууга "Көмүлүөк" маастара оҕолорго, улахан дьоҥҥо маастар-кылаас ыытан дьон сэҥээриитин тарта.

СӨ остуол оонньууларын федерациятын президенэ Ольга Григорьевна Григорьева Ньурба оройуонугар "Гражданские выходные" күнүгэр "Женщины за интеллектуальное развитие и сохранение здоровой семьи и общества" дискуссионнай былаһааккаҕа кыттыыны ылла. Саха төрүт остуол оонньуутун саҥа ньыматын билиһиннэрдэ.

- Быйыл САССР 100, СӨ Ийэ сылларыгар анаан, төрөөбүт дойдубар Үөһээ Бүлүүгэ Олоҥхо ыһыаҕа ыытылларынан сыал-сорук туруорунан, сирэй көрсөн кэпсэтэр туохтааҕар да күндүтүнэн сибээстээн, үлэлиир кэлэктиппинээн Үөһээ Бүлүүнэн десаннаан кэллибит. Үөһээ Бүлүү Олоҥхо ыһыаҕар күргүөмүнэн бары турунан бэлэмнэнэллэрин көрөн астынныбыт. Салгыы Тааттанан, илиҥ эҥэр улуустарынан барарга былаанныыбыт.

Урбаанньыт быһыытынан олохтоох оҥорон таһаарааччылары кытары көрсөн "Көмүлүөк" хампаанньа Сахабыт сиригэр САССР 100 сыллаах үбүлүөйүгэр, Үөһээ Бүлүүгэ Олоҥхо ыһыаҕар туох бэлэх-туһах бэлэмниэххэ сөбүн, туох үлэ барыахтааҕын торумнастыбыт. Үөһээ Бүлүүгэ хабылыгынан, хаамысканан хайдах күрэхтэһэри билиһиннэрдибит.

Пандемия иннинэ улуустарынан сылдьан саха төрүт иһитин пропагандалыыр этибит. Кэнники сылларга аан дойдуга дьаҥ ыарыыта бүрүүкээн, билигин сааҥсыйа биллэриллэн, олох уустуктара биһигини күүстээх санаалаах, дьулуурдаах буоларга тургутан көрөр. Ол барыта аaһан, оннубутугар түһүөхпүт диэн эрэллээхпит, -диэн эттэ.

Антонина СЕМЁНОВА.

– Олохтоох салайыныы –

Уустук кэмнэ күүскэ хамсаныахха

Бу үүммүт нэдиэлэ олус тэтимнээхтик уонна көдьүүстээхтик саҕаланна. Ол курдук арҕаа дойдулар Арассыыйаҕа биллэрбит политическай уонна экономическай санкцияларынан дойдуга туруктаах олох салҕанарыгар оройуон нэһилиэнньэтэ ас-үөл уонна табаардыры оҥорон таһаарыы чаһыгар хайдах-туох дьаһаныахтарын тула бары нэһилиэктэри куустанан араартаан киэҥ ыҥырыылаах мунньахтар буоллулар.

Баһылык Алексей Иннокентьев дьаһалта эппиэттээх үлэһиттэрин илдьэ сылдьан Марха куустатыгар муус устар 6-гар нэһилиэк баһылыктарын, т/х испсэлиистэрин, тэриллиилээх уонна кэтэх хаһаайыстыбалар бэрэстэбиитэллэрин кытта үс чаас мунньахтаан санаалар тууйуллубатылар, сэргэх сонун этиилэр киирдилэр. Ойум-сойум тутан олору эһиэхэ билиһиннэриэхпит.

Кооперациялааһын олус наада

Билэрбит курдук, улахан өйөбүлү судаарыстыба тэриллиилээх хаһаайыстыбаларга оҥорор, ол аата кэтэхтэр атарахсытыыга бартар диэмэҥ, кинилэргэ да көмө баар. Өскө "балык дириҥ ууга, киһи үчүгэйгэ" талаһар эбит буоллаҕына өссө ой-бото олорор туһугар кэтэх хаһаайыстыбалар кооперациялааһын диэки сымнаҕас харахтарынан көрөллөрө наада. Нэһилиэк баһылыктарын биир сүрүн үлэлэрин кооперациялааһын туһатын дьоҥҥо-сэргэҕэ чуолкайдык тиэрдиини ааҕыахха. Хорулаҕа, Хаҥаласка бу хайысхаҕа сэниэлээх хамсааһын тахсыбыта, оттон ол уопута тарҕаныыта улахан уота-күөһэ суох, манна сонуну тарҕатар ситимнэр көмөлөрө наада.

Холобур, кооперациялааһын түмүгэр Хорула тэриллиилээх хаһаайыстыбата бу мунньахха эбии саҥа хотон тутуллара буоллар диэн санаатын сайа эттэ. Таһаарыылаах үлэлээх хаһаайыстыба салайааччытын этиитэ тута боротокуолга киирдэ. Хорулалар сүөһүлэрин ахсаана кыччыахтааҕар эбиллэ турара атыттарга холобур буолла. Бэл диэтэр биир Хатыҥ Сыһыы олохтооҕо аны күһүн сүөһүлэрбин Хорулаҕа илдьиинникпин диэтэ.

Сүөһү аһылыгын баазатыгар бырагыраама оҥоруохха

Кураан күн-дьыл өссө да уһуур чинчилээх, иҥэмтэлээх алааһы алаастар отторо таҥара бэлэҕэр тэҥнэһиэх кэриҥнээхтэр. Онон сүөһүнү аҕыйах битэһиннээх отунан хадаҕалыах кэриэтин эбии аһылыктар тустарынан толкуйдуохха. Оройуоҥҥа биэс хас сыл болдьохтоох бырагыраама оҥоруохха, манна "Нюрбинская кормовая компания" ылсыһара ордук этэ. Комбикорм аһара сыаналанна, ким-туох “посреднига” суох оройуон тус бэйэтэ быһа Барнаулга таҕыстаҕына сыана удамыр буолара чуолкай. Сенаж оҥоруутун кэҥэтэри бириэмэ ирдиир, оттон кини аһара туһалааҕын сэбиэскэй кэм чахчылара туоһулуулар. От баар буоллаҕына эрэ хороҕор муостаахтар сыһыылары толороллор. Өрөспүүбүлүкэҕэ ардаҕы түһэрэр самолет бэриллибитэ диэн буолта. Кинини баһаарга эрэ көтүппэккэ тыа хаһаайыстыбатыгар туһанары эмиэ үөрэтиэххэ баара, ходуһаларга ардаҕы түһэрэн. Арай сыаната "абытайа" салыннарыа турдаҕа.

"Норуот көҕүлээһинин сылын" туһаныахха

Сири кытта үлэ оройуоҥҥа Мэҥэ Хаҥаластан, Уус Алдантан хаалан иһэр. Дьиҥэр, ити сирдэр эмискэ куйаартан түспэтэхтэрэ, бары кэриэтэ хаһаайыннаахтар, кэнники кинилэри көрүү-истии умнууга хаалта. Ол оннугар хаарыан ходуһалар лаҥха буоллулар, дулҕалар былдьаатылар диэннэр мэлииппэҕэ кубулуйдулар.

Билигин сыал-сорук сирдэри чөлүгэр түһэриигэ туһаайыллыахтаах, онно үбүлээһин көрүллэрин ситиһиллиэхтээх.

Холобур, Аканалар "Норуот көҕүлээһинин сылыгар" (улуустааҕы) ходуһалары дулҕаттан ыраастааһыҥҥа анал тиэхиникэ ыларга бырайыак оҥорторо, сотору кэминэн бырайыак харчыга тиксэрэ быһаарыллыахтаах. Санаттахха, оройуоҥҥа 200 бырайыак киирэ сытар, куонкурус кыайыллаахтарыгар 40 мөл. солк. тыырыллыахтаах.

"Норуот көҕүлээһинин сыла" бу боростуойа суох кэмҥэ хамнанар-мөхсүнэр, үлэни көрдөөн булар, туһалааҕы оҥорор дьоҥҥо көмөлөһөр сыаллаах, онон "самозанятайдар", КФХ-лар, дьоҕус урбаан эйгэтин үлэһиттэрэ о.д.а. нэһилиэнньэ махталын ылыахтара.

Соляркаҕа субсидията көрүнүҥ даа…

Тыа киһитэ барахсан көһүйэ көмүһү босхо да ылыа суоҕа, ол оннугар аҕыйах лиитэрэ соляркаҥы босхо эбэтэр чэпчэкитик ыллаҕына киниттэн ордук үөрбүтү прожекторынан да сырдатан булуоҥ суоҕа. Ол иһин эттилэр: ыраах сиргэ оттооччуларга өйөбүл быһыытынан солярка субсидияланар, оттон чугас эргин сылдьаччыларга кини көрүллүбэт.

Ис дьиҥэр, ырааҕыттан чугаһыттан тутулуга суох син биир күөх быйаҥ сомсуллар, бэйэтэ да, атыыга да. Атах тэпсэн олорон быһаарсыы түмүгэр чугас сир отчуттарыгар бу субсидия эмиэ көрүллүөн сөптөөҕө чочуланна, анал балаһыанньаҕа олоҕуран. Холобур, оттоммут от хас эрэ туоннатын оройуон резервэтигэр бэриллиэхтээх.

Ууну түһэрии, былыттар…

Ууну түһэриигэ сорох нэһилиэктэр икки ардыларыгар ситэ өйдөспөт көстүүлэр тахса сылдьыылара баар суол. Холобур Чаппанда-Дьаархан эмиэ мөккүөрдээхтэрэ да кини быһаарыллыбыта. Таркаайылар уонна Аканалар Муоһааны-Дьоҥкүүдэ тиэмэлээхтэрэ, быйыл Муоһааны уутун түһэрии тохтотулунна. Ыаллыы Аканаларга 5 быһыт оҥоһуллар буолла, эрдэттэн үрдүкү салалталыын дирээлэһэн кэпсэтиилэри ыыппыттарын түмүгэр.

Билэрбит курдук, оройуоҥҥа паводковай хамыыһыйа үлэлиир, кини көҥүлүнэн эрэ быһыттааһын о.д.а. ыытыллаллар. Уруккулуу ойон турдуҥ да манан быһыттыахха, онон аһыахха-сабыахха диир хаалан турар.

Оскуолаларга саҥалыы көрүүнү

Оройуон сорох агрооскуолара кыс устата бэйэлэрин астарын аһыыллар, өссө нэһилиэнньэни хаачыйарга дьулуһаллар. Маны таһынан сонун хайысхаларынан дьарыктанааччылар эмиэ элбээн иһэллэр. Оттон агрохайысхата суохтар билиҥҥи кэм ыҥырыытын (вызовын) өйдөөннөр аһынан-үөлүнэн бэйэни хаачыныарга саҥа суоллары арыйа сатыахтаахтар, билигин тус бэйэ мөхсүммэтэҕинэ тупсан кэлэр саарбах.

Санаттахха, оройуоҥҥа бэйэбит эппит, хортуоскабыт, хаппыыстабыт сүүһүнэн туоннанан тиийбэт, ол иһин тастан киирии бырыһыана үрдүк. Дьиҥэр, эдэрдиин-эмэнниин бары туруннахха кинилэриҥэн тамнаһартан солото суох буолуо этибит.

Хамнас үрдүөҕэ

Тыа хаһаайыстыбатын дьаһалталардааҕы испсэлиистэрэ олус кыра хамнастаахтар, 30-ту кыайбаты илиилэригэр ылаллар. Ити үрдүнэн кинилэртэн ирдэбилыйытык аата ахсаана суох элбэх, үгүстэр эппиэтинэстээхтик үлэлиилляр.

Бүгүҥҥү күн уратыланна, ол тугуй диэтэххэ маннык: испсэлиис үлэтин хабар ыыра кэҥээтэ, кини оҥорон таһаарыыга күүстээх агитацияны ыытыахтаах, социальнай көмүскэл, урбаан тэрилтэлэриниин биир ситимҥэ сылдьыахтаах. Буолаары турар оройуон депутаттарын сессияытыгар дьаһалта тыа хаһаайыстыбатын испсэлиитин хамнаһын үрдэтии бэбиэскэтэ киирдэ, улуус бүддьүөтүттэн хамнаска эбии төлөбүр олохтонуоҕа.

...Быһа тардан кэпсээтибит. Кэлбит дьоннор сыччах бэйэ эрэ көлөһүнүн тохтоҕуна сиэрдээх олох сатыылыаҕын өссө чиҥэтэн өйдөөтүлэр уонна хас биир ыал бигэ туруга судаарыстыбаны уон оччонон күүһүдэр диэн астынан тарҕастылар.

Афанасий ИВАНОВ.

– Редакция почтата –

Үйэлээх бэлэх

Киирэп сэлиэнньэтигэр өрүү араас сэргэх, сонун тэрээһиннэр ыытыллаллар. Ол курдук кулун тутар 24 күнүгэр тыыл бэтэрээннэрин кулуупка ыҥыртаан үөрүүлээх быһыыга "Күндү дьоммутугар бэлэхпит" диэн кинигэ таһаарбыттарын хас биирдии бэтэрээннэргэ туттартаан сопуччу үөрүүнү бэлэхтээтилэр. Бу кинигэҕэ ахтыыларбыт, хаартыскаларбыт кичэллээхтик таҥыллан киирбиттэр. Кинигэни бэйэбит кыргыттарбыт, олохтоох бибилэтиэкэр Николаева Альбина Ивановна, худрук Семенова Лариса Ивановна буолан бэйэлэрэ үбүлээн Дьокуускай куоракка оҥоторон дьоһуннаах бэлэх оҥордулар.

Биһиги көлүөнэ, оонньооботох оҕо саастаах сэрии кэмин оҕолоро, ханнык да уордьаннааҕар, мэтээллээҕэр бу бэлэхтэн үөрүүбүт үксээн, махтал истиҥ тылларын аныыбыт.

Сыллата биһигини, аҕам саастаах дьоннору, өрүү үөрдэ-көтүтэ итии чээйдээх остуолга олордон, чиэстээн-бочуоттаан, бэлэхтээнтуһахтаан ахсаабат кыһамньыгытын уураҕыт. Эдэр ыччаттарбыт онтон холобур ыланнар, маспытын, мууспутун тиэйэн, хаарбытын таһан көмөлөһө сылдьаллара биһигини үөрдэр эрэ.

Мин Киирэп кулуубугар дириэктэринэн үлэлээн баран билигин бочуоттаах сынньалаҥҥа олоробун. Үйэ чиэппэрэ алтыһан, эн-мин дэһэн бииргэ үлэлээбит кэллиэгэлэрбэр Альбина Ивановнаҕа, Лариса Ивановнаҕа аҕам саастаах бэтэрээннэр ааттарыттан махталбын биллэрэбин. Үүнэр көлүөнэҕэ үлэҕит холобур буола турдун, дьон махталын ыла сылдьыҥ.

Таркаайы нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо, култуура туйгуна, үлэ, тыыл бэтэрээнэ ИВАНОВ Николай Андреевич (Сулусаак).

Истиҥ сыһыан

Саас кэлэн, күн уһаан киһи эрэ таһырдьа үлэлэниэх кэмэ. Биир сарсыарда үлэлээбит тэрилтэбититтэн, Хатыытааҕы "Сарыал" уһуйаантан профсоюз кэмитиэтин солбуллубат хоһуун бэрэссэдээтэлэ, иитээччи Елена Васильевна Данилова төлөпүөнүнэн: "Туох үлэлээххитий, көмөлөһүөх этибит" - диэтэ. Иккиэйэҕин олорор дьон соһуйа үөрдүбүт. Саһаан ситэри сааһылана илигин эттибит.

Уһуйааммыт үлэһиттэрэ өр кэтэһиннэрбэккэ кэлэн, алта буолан имири-хомуру үлэлээн санаабыт хоту саһааммытын туруоран кэбистилэр. Эдэрдии эрчимнээхтик үөрэ-көтө үлэлээтилэр завхоз Наталья Абрамовна Васильева, дворник Василий Егорович Непряхин, охранник Владимир Григорьевич Яковлев, иитээччилэр Майя Алексеевна Захарова, Маргарита Юрьевна Кириллина, старшай иитээччи Екатерина Васильевна Иванова.

Уһуйаан бэтэрээннэрэ сүүрбэччэбит. Тэрилтэбит билиҥҥи үлэһиттэрэ бэтэрээннэригэр ким туох үлэҕэ көмөлөһүннэрэринэн көмөлөстүлэр. Биһигиттэн салгыы атын бэтэрээҥҥэ бардылар.

Биһиги бу иллээх тэрилтэҕэ үлэлээн бочуоттаах сынньалаҥҥа тахсыбыппытынан киэн туттабыт. Үлэлээбит тэрилтэбит бэтэрээннэрин хаһан да умнубат.

Сэбиэдиссэйинэн биир идэлээхпит, бииргэ үлэлээбит дьүөгэбит, СӨ үөрэҕириитин туйгуна Тамара Васильевна Ксенофонтова олус таһаарыылаахтык үлэлиир. Ыарыы туран, карантин биллэриллэ илигинэ араас бырааһынньыктарга сөп түбэһиннэрэн уһуйаан иһинэн экскурсия оҥороллоро, итии чээйдэтэллэрэ, бэтэрээннэринэн аһаҕас дьарыктары ыыттараллара. Хамсык кэмигэр атын ньыманы туттан, натуранан аһылык, тыыннаах сибэкки бэлэхтээн үөрдэллэр, үөрүүлээх түгэннэргэ бэлэх-туһах туттараллар, онтон да атын дьикти аралдьытыылары толкуйдаан ыыталлар, кытыннараллар.

Тэрилтэбит көмөлөстө диэн Хаҥаласка олорор эдьиийбэр кэпсээбиппэр, тыа дьоно барахсаттар сахалыы көмөлөһөр сиэрдээхтэриттэн, өйдөрө-санаалара чөлүттэн биир дойдулаахтарыттан сөҕө үөрдэ. Миигин сахалыы сиэрдээх дьон тулалыылларыттан киэн тутта санаатым. Күндү тыам дьоно, сахам дьоно, сахалыы сиэрбитин өрө тута сылдьыаҕыҥ, оччоҕо хайа да балаһыанньаҕа омук быһыытынан өлөн-охтон биэриэхпит суоҕа.

Тэрилтэбит үлэһиттэригэр эйэлээх халлаан анныгар үлэҕитигэр ситиһиини, олоххо табыллыыны баҕарабыт, билиҥҥигит курдук сахалыы сиэргитин ыһыктыбакка иитэр оҕолоргутугар утумнаахтык тиэрдэ сылдьыҥ!

Мирослава ИВАНОВА, Мэҥэдьэк.

– Гражданскай сэрии 100 сылыгар –

Ньурба хорсун оборуоната

Сэбиэскэй былаас Ньурбаҕа 1918 с. от ыйыгар олохтоммута. Ол эрээри атырдьах ыйын бүтүүтүттэн ыла Колчак режима баһылаан барбыта. Букатыннаахтык Сэбиэскэй былаас 1920 с. сайыныттан олохтоммута.

Сэбиэскэй былаас өстөөхтөрө бандьыыттар этэрээттэрин түмэн, авантюраны бэлэмнээн барбыттара. Сунтаар улууһугар Павлов, Филиппов, Бүлүү улууһугар Канин, Говоров, Никифоров үрүҥ баандалара турбуттара. Итилэри тэрийээччилэринэн олохтоох баайдар, атыыһыттар буолбуттара.

Бүлүүттэн партийнай тэрилтэ бу авантюра улахан кутталлааҕын учуоттаан, 1922 с. муус устар саҥатыгар улуустарга кыһыл дружиналары тэрийиигэ бэйэтин боломуочунайдарын ыыталаабыта. Мархa, Сунтаар улуустарыгар Януарий Кириллин, Петр Михайлов кэлбиттэрэ.

Бастакы дружиналар Сэбиэскэй былааска бэриниилээх дьадаҥы баахынайдартан, хомсомуол уонна партия чилиэннэриттэн тэриллибиттэрэ. Ньурба дружината 26 киһиттэн турара. Дружина командирынан нуучча дьадаҥы баахынайа, коммунист Наумов Василий Иванович анаммыта. Кинини кытта бииргэ уолаттара Александр уонна Гурий дружинаҕа эмиэ киирбиттэрэ.

Муус устар ортотугар Ньурба дружината Миронов Н.К. командирдаах этэрээти Мухтуйаттан иһэр Пястолов этэрээтин көрүһүннэрэ ыыппыта. Ньурба этэрээтигэр Сунтаар уонна Хочо дружиналара холбоспуттара. Пястолов разведка ыыппыта. Бу разведка Павлов баандатыгар түбэһэн, сорох байыастарын сүтэрбитэ.

Пястолов уонна Кириллин этэрээттэрэ бандьыыттарынан төгүрүтүллүбүт Бүлүү куоратын босхолуу барбыттара. Кинилэр Ньурбаҕа 20 бартыһааны хаалларбыттара. Павлов уонна Крюков иһэллэрин истэн, Пястолов Ньурба дружинатыгар көмөҕө 24 байыаһы ыыппыта. Онон Ньурбаҕа норуот былааһы көмүскүүргэ хорсуннук быһаарыммыта, ол эрээри бэрт мөлтөх сэбилэниилээх 44 байыас этэ. Кинилэр сыччах 3 бойобуой трехлинейнэй бинтиэпкэлээх, 15 бэрдээҥкэлээх, уоннааҕылара сынтараалка эрэ саалаах этилэр.

Бэс ыйын саҥатыгар оборуонаҕа бэлэмнэнии саҕаламмыта: окуопалар хаһыллыбыттара, талахтары быһан баррикадалар оҥоһуллубуттара. Оборуона сүрүн линията билиҥҥи амбулатория, милиция, райсоюз ыскылаатын уонна пожарнай вышка дьиэлэрин хабан оҥоһуллубута.

Баандалар соҕурууттан уонна хотуттан иһэллэрэ. Соҕуруу диэкиттэн "Соҕурууҥу антисоветскай этэрээт" (ити курдук Павлов баандалара ааттаммыттара), хотуттан "Хотугу этэрээт" (Никифоров этэрээтэ) кэлэн иһэллэрэ. Аммосовка дэриэбинэтин олохтоох баайдара Амерзан Бирскэй командирдаах саҥа үрүҥ этэрээтин тэрийбиттэрэ.

Кыыллыйбыт бандьыыттар хааннаах дьакыйыыны саҕалаан барбыттара. Павлов баандата Мартыновы (Хочо волисполкомун бэрэссэдээтэлин), Протопоповы (исполком чилиэнин), Серкины, Поповы уонна Козины (милиционердары) тутан ылан, барыларын ытыалаан кэбиспитэ.

Никифоров баандатын дьоно Мархa волисполкомун бэрэссэдээтэлин Савва Алексеевы тутан, Күндээдэҕэ аҕалан өлөрбүттэрэ. Бандьыыттар Александровка дэриэбинэтигэр Алексей Чусовскойы уулуссаҕа ыстыыгынан кэйэн өлөрбүттэрэ. 15 саастаах Созыкин комсомолеһы ыйыта сатыысатыы кыыллыы накаастаабыттара. Комсомолец бандьыыттар накаастаабыттарын тулуйбута уонна өлөөрү туран: "Кыһыл Аармыйаны кыайыаххыт суоҕа, Кыһыл Ньурбаны ылыаххыт суоҕа", - диэбитэ.

1922 с. бэс ыйын 5 күнүгэр Павлов 300 киһилээх этэрээтэ Ньурба нэһилиэгэр кэлбитэ, оттон Никифоров этэрээтэ Антоновканы ылбыта. Павлов Токос, Накаас уонна Сүлэ нэһилиэктэриттэн дьону күүһүнэн хомуйан ылан кинилэргэ тоһоҕону сүктэрэ-сүктэрэ Ньурба диэки үүрэн киллэртээбитэ. Итинэн кини кыһыл бартыһааннары куттуурга суоттаммыта. Ити киэһэ бандьыыттар биир дьахтарынан дружинаҕа сурук ыыппыттара. Ол сурукка маннык суруйбуттара: "Быраттар! Биһиги былааспыт олохтонно. Дьокуускай ылылынна, Өлүөхүмэ эмиэ. Сотору Бүлүү куорат ылыллыаҕа, онон хааны тохпокко эрдэттэн бэриниҥ, оччоҕо биһиги кими да тыытыахпыт суоҕа. Толкуйданаргытыгар 2 чааһы биэрэбит. Байыаннай комиссар Павлов, Хотугу этэрээт командира Никифоров".

Кыһыл бартыһааннар ити сургу ааҕан баран, тиһэх хааппыла хаан хаалыар диэри охсуһарга быһаарыммыттара. Командир В.И. Наумов эппиэт сурук ыыппыта: "Эһиги тылгытын итэҕэйбэппит, Дьокуускайга уонна Өлүөхүмэҕэ үрүҥнэр былаастара олохтонуон хайдах да сатаммат. Ама бүтүн Советскай Россияны билбэккит дуо? Өскө кырдьыккыт буоллаҕына, биһигини Дьокуускайы уонна Өлүөхүмэни кытта холбооҥ, биһиги кэпсэтиэхпит уонна бэйэбит билиэхпит. Өскө итини оҥорбот буоллаххытына, күүскүтүнэн ылыҥ, биһиги хааппыла хаammыт хаалыар диэри охсуһуохпут".

Кыһыл командиртан итинник эппиэти ылаат, үрүҥнэр үс өттүттэн таҥара дьиэтин диэкинэн, Куочайдыыр суолунан уонна үрэх диэки өттүнэн атаакалаан барбыттара. Кинилэр 5 суукка устатыгар уоту тохтоппотохторо. Кыһыл байыастар Ньурбаны кыраҕатык уонна хорсуннук оборуоналаабыттара. Өстөөхтөргө түүн да, күнүс да Ньурбаҕа киирэр кыаҕы биэрбэтэхтэрэ. Хорсун бартыһааннар өссө бэйэлэринэн кимэн кииртэлиилэрэ. 16 саастаах Өлөксөй саллаат биир туманнаах сарсыарда окуопаттан 3 ботуруоннаах тахсан биир бандьыыты өлөрбүтэ, иккиһи баһырдыбыта. Онтон ыла кинини "Үс буулдьалаах Өлөксөй саллаат" диэн аттаабыттара. Иннокентий Чусовской, Николай Нюрбинцев уо.д.а. хорсун быһыларынан эмиэ чорбойбуттара.

Оборуоналаныы 6-с күнүгэр Үөһээ Бүлүүттэн Пястолов этэрээтэ төннүбүтэ уонна ити этэрээт байыастара Бүлүү уҥа биэрэгиттэн пулеметынан ытыалаабыттара. Бартыһааннар пулемет тыаһын истээт, Никифоров баандатын утары харса суох атааканы саҕалаабыттара. Кинилэр атаакаларын бандьыыттар тулуйбатахтара уонна куоппуттара.

Дьэ ити курдук, Кыһыл Ньурба үрүҥ баандалар төгүрүктээһиннэриттэн босхоломмута. Павлов уонна Никифоров баандаларын илиилэриттэн Ньурбаҕа уонна Сунтаарга 30-ча кыһыл партизан өлбүтэ...

П. ПОПОВ.
"Коммунизм суола".
1960. Кулун тутар 2 к.

Наумовы – участники гражданской

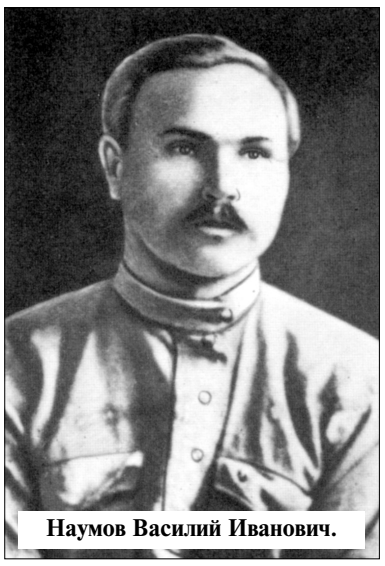

Наумов Василий Иванович.

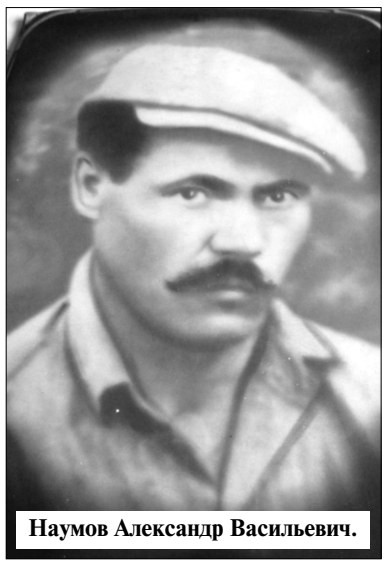

Наумов Александр Васильевич.

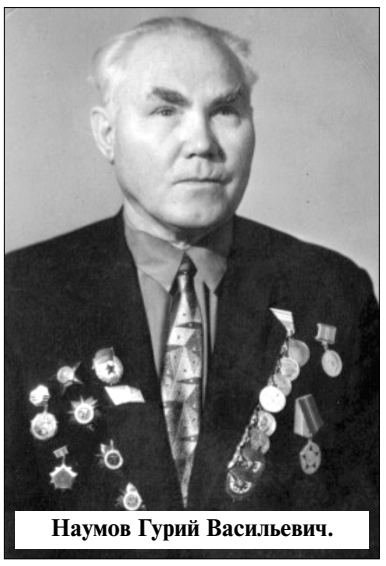

Наумов Гурий Васильевич.

Наумовы: Василий Иванович (сидит справа), Александр Васильевич (стоит справа), Гурий Васильевич (стоит справа)?

Семья Наумовых поселилась в д. Антоновка в 1907 г.. Они прибыли из Иркутской губернии вместе с переселенцами в составе 14 русских семей, которые изъявили желание поселиться в д. Антоновка Мархинского улуса, где до этого жили скопцы, выселенные в Якутию за принадлежность к секте. В 1906 г. скопцы получили право вернуться на родину.

Иркутские переселенцы ехали со своими семьями и хозяйством (курами, гусями, поросятами, всевозможной хозяйственной утварью). Прибыли они на барже парохода "Громов", везли с собой семенной материал и орудия труда. Наш прадед Иван Алексеевич Наумов, к тому времени вдовец, прибыл со своим сыном, Наумовым Василием Ивановичем, с невесткой Пелагеей Васильевной и двумя внуками - Александром и Гурием. Всего в семье Наумовых Василия и Пелагеи родилось 10 детей - семь сыновей и три дочери.

Мой дед, Наумов Василий Иванович, родился и вырос в Жигаловском районе Иркутской губернии в семье крестьянина-середняка. По тем временам он получил хорошее образование - окончил 7 классов. В 1905-1906 гг. он сблизился с революционерами, высланными за распространение нелегальной литературы, был арестован, а затем отправлен в Якутию. Будучи одним из грамотных людей в д. Антоновка, он исполнял должность писаря в своей деревне и во 2-м Тылыкинском наслеге, куда его часто зазывали знакомые якуты. Это помогло ему быстро освоить якутский язык, познакомиться с бытом якутской бедноты, среди которых у него появилось много друзей.

По воспоминаниям одного из сыновей, дед рассказывал, как тяжело и бедно живет простой якутский народ в наслегах, старался чем мог помогать, обучал местное население грамоте. Все дети Василия Ивановича в совершенстве овладели якутским языком, две дочери вышли замуж за якутов.

Василий Иванович посещал политссыльных, которые оказали на него большое влияние, расширили кругозор. Он помог бежать троим политссыльным через тайгу, за что его снова арестовали, продержали месяц в тюрьме. В 1917 г. Наумов Василий Иванович примкнул к большевикам. В 1920 г. вступил в РКП(б).

После победы над Колчаком в Сибири был назначен полномочным комиссаром Советской власти в южной части Вилюйского округа, секретарем Нюрбинской волостной ячейки, затем председателем РИК. В марте 1922 г. по заданию окружного ревкома была создана боевая дружина для обороны Нюрбы от бежавших в Сибирь белогвардейских офицеров и примкнувших к ним местных белогвардейцев. Ее организатором, а затем командиром стал Василий Иванович Наумов. Они героически защищали Нюрбу до подхода красных частей.

Сейчас принято переписывать историю, передергивать факты, но в то тяжелое время они проливали кровь за народ, за хорошую жизнь и свободу обездоленных и униженных, искренне верили в свои идеалы, они были настоящими героями!

После революции Василий Иванович принимал активное участие в колхозном движении, работал народным судьей, завотделением "Якутторга".

Человек он был сильный, смелый, справедливый, твердых убеждений, и эти качества он передал своим детям. Василий Иванович был первым меценатом в д. Антоновка, он отдал свой большой дом под первую школу (дом находился на территории старой антоновской больницы), а сам с семьей построил дом на берегу Вилюя. Сыновья рядом выстроили дома, и раньше в шутку этот участок называли "наумовским хутором"

Жена Наумова Василия Ивановича Пелагея Васильевна Наумова 1882 г.р., родом из сибирского города Тобольска. Родила 10 детей, была великой труженицей, она работала в колхозе "Красный Октябрь", учила местное население огородничеству, хлебопашеству. Выращивала пшеницу и рожь, молола в муку. У нее в огороде росло огромное количество всевозможных овощей, даже арбузы прекрасно росли на картофельном поле, выращивала табак и меняла на продукты.

Вставала она всегда в 5 часов утра, а к 8 часам утра и завтрак готов, и полная корзина грибов (она их собирала на территории нынешнего квартала Энергетиков, в те времена там стоял глухой лес). Была травницей, лечила людей травами. Бабушка тоже была грамотной и начитанной, я являюсь младшей дочерью ее среднего сына Василия и последней внучкой, с которой она водилась до последнего своего дня (она жила последние годы с нашей семьей). Мне было 11 лет, когда ее не стало. Бабушка рассказывала, что ее отдали в услужение к богатому купцу в Тобольске, у него была большая библиотека и он научил ее грамоте.

Несмотря на тяжелые времена, все дети Пелагеи Васильевны были ухожены, чисто одеты, накормлены. Из воспоминаний ее сына Эрика: "По утрам нас всегда ждала чистая рубаха, стакан молока или сливок". Она была знатная стряпуха, даже конфеты придумывала - леденцы с маком, ягодами. Детей воспитывала трудолюбивыми, все играли на музыкальных инструментах, прекрасно пели. У самой Пелагеи Васильевны был замечательный высокий красивый голос, уже будучи пожилой, на семейных праздниках она иногда пела старинные русские песни.

Она нам рассказывала один случай, произошедший во время гражданской войны с ее семьей. Когда Василий Иванович с отрядом красногвардейцев ушли в сторону Сунтара, в Нюрбе объявился отряд белогвардейцев, которые прорывались к своим. Ее вместе с детьми вывели во двор и допрашивали, куда ушел муж с отрядом, хотели всех расстрелять, ей сказали, что вначале на её глазах будут детей убивать, а потом её. Она сказала: "Сначала меня убейте, а потом детей", страшные были времена. На ее счастье, один из главных был раньше хорошо знаком с ней, когда-то она помогла ему, он заступился за детей и за бабушку, им сохранили жизнь.

Василий Иванович Наумов и Пелагея Васильевна Наумова по тем временам дали всем детям хорошее образование, дети закончили училища, техникумы, один получил ученую степень.

Самый старший сын, Наумов Александр Васильевич, вместе с отцом принимал активное участие в героической обороне Нюрбы во время гражданской войны. Впоследствии стал одним из первых милиционеров п. Нюрбы. Учился на курсах трактористов в г. Якутске, первый тракторист, работал на тракторе "Фордзон" в товариществе по совместной обработке земли "Беднота" крестьян д. Антоновка, которое позже было реорганизовано в первый колхоз Нюрбинского улуса. Позже работал слесарем, капитаном-мотористом, старшиной катера в Управлении малых рек п. Нюрба.

Персональный пенсионер Наумов Александр Васильевич активно участвовал в общественной жизни улуса, в воспитании молодежи на славных традициях старшего

ВОЙНЫ

поколения. Награжден медалью "За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг." и многими почетными грамотами. Имя Александра Васильевича Наумова внесено в Книгу Почета Нюрбинского улуса (решение № 234 протокола райсовета от 26.12.1958 г., протокол № 27).

Все братья Наумовы были статными, красивыми и физически развитыми мужчинами. Из воспоминаний сына Александра Васильевича: "Отец рассказывал, что в 14 лет он убил первого медведя". Характера он был спокойного, сам никогда в драку не вступал, несмотря на большую физическую силу. Однажды в с. Антоновка приехал известный сунтарский борец, и Александра уговорили с ним побороться. В результате он победил. Его в молодые годы называли антоновским богатырем.

Наумов Гурий Васильевич, 1905 г.р. - второй сын Василия Ивановича и Пелагеи Васильевны, Почетный гражданин Нюрбинского улуса, он также с отцом и старшим братом Александром участвовал в гражданской войне (оборона Нюрбы и освобождение Сунтара). В 1926 г. с отличием окончил Нижегородское пехотное училище, служил командиром взвода 61-го СП 21-й СД в г. Томске, политруком в г. Улан-Удэ. Один из инициаторов проведения сверхдальних лыжных переходов, руководитель лыжного перехода Якутск -Хабаровск. В 1939 г. окончил военно-политическую академию им. В.И. Ленина.

За пять лет Великой Отечественной войны прошел путь от отступления Красной Армии от границ СССР вплоть до Москвы и победоносного наступления Советской Армии до разгрома фашистской Германии. Он участвовал в битвах под Москвой, на Курской дуге, в освобождении Польши и Чехословакии, закончил войну взятием Берлина. На войне Гурий Васильевич трижды был ранен, в 1943 и 1944 гг. Кадровый военный, он профессионально командовал гвардейским полком и гвардейской дивизией, оставаясь в чине полковника. Военная карьера его притормозилась из-за печальных событий - брат Владимир был репрессирован, плюс личное знакомство с Василием Блюхером, который впоследствии был расстрелян как враг народа. Награжден орденами Красного Знамени, Красной Звезды, Отечественной войны 1 и 2 степени, десятком боевых медалей.

После войны Гурий Васильевич занялся наукой, стал кандидатом географических наук, работал в Якутском филиале Академии наук СССР и в Институте истории, естествознания и техники, написал много научных работ по экономической географии ЯАССР и СССР, по развитию производительных сил в Вилюйском алмазоносном бассейне.

Я хорошо помню, как он приезжал к нам в Антоновку из Москвы, когда была жива его мать, бабушка Пелагея, и после ее смерти приезжал к братьям. Его всегда приглашали выступать с воспоминаниями о войне в клубах, в школах, тесно общался с администрацией района. Характер у него был "железобетонный", он был неприхотлив в быту и очень дисциплинирован. Я была школьницей, когда дядя Гурий приезжал, помню его интересные рассказы про нашу северную природу, что она очень ранима, надо относиться к ней бережно, рассказывал, что там, где стоят наши дома над р. Вилюй, под землей находятся большие линзы льда и необходимо сажать побольше деревьев, чтобы укреплять почву их корнями. Помню, как я бродила с ним вдоль берега Вилюя, он выискивал интересные корни деревьев, из которых потом делал причудливые деревянные фигурки зверей и птиц.

Наш дед привил своим детям любовь к природе, все они были отличными охотниками, рыбаками. Во время наших прогулок дядя Гурий проводил воспитательную работу, говорил, что обязательно надо заниматься спортом, спать на жестких матрасах, чтобы позвоночник был крепким, вставать всегда с восходом солнца.

Мы живем благодаря нашим предкам, которые самоотверженно сражались с фашистскими захватчиками. Родители воспитали в них любовь к родной земле и людям, они и ощутили всю горечь потери своих детей.

Наше поколение не было воспитано в почитании памяти предков, и мы не привыкли хранить свидетельства нашего прошлого. Вот и документальных свидетельств героического прошлого семьи Наумовых осталось непростительно мало. От семьи Василия Ивановича и Пелагеи Васильевны Наумовых осталось многочисленное потомство - 25 внуков, 45 правнуков, 102 праправнука, это и есть наследие семьи. Мы гордимся своими корнями. Все сыновья Наумовы были сильными, смелыми, честными и бескорыстными, как и дочери, они были патриотами, достойными людьми своей страны и оставили свой светлый след на земле!

Ольга Васильевна НАУМОВА, внучка Василия Ивановича Наумова.

Воспоминание неизвестного участника гражданской войны

Лето 1922 г. для всей Якутии был очень тревожным. Вся территория республики за исключением Олекминского округа находилась под контролем белогвардейских банд. Теперь Якутск, Вилюйск, Нюрба были небольшими островками Советской власти и частей Красной армии. Но и они находились в окружении белобандитов.

В Нюрбе группа коммунистов, комсомольцев, беспартийных активистов составили единую, спаянную вооруженную дружину верных защитников новой власти.

Нюрбинский отряд состоял из молодежи. По свидетельству Наумова молодежь Нюрбы в составе лучших её представителей летом 1922 г. сдала суровый экзамен верности революционному делу, оправдав надежду коммунистов и старших товарищей.

Кроме того, разноязычный национальный состав отряда показал пример настоящего интернационализма, боевой пролетарской солидарности. Нюрба по географической расположенности занимала важное стратегическое положение. К тому же здесь хранилась ценная пушнина на несколько сот тысяч рублей, а также большие запасы мяса и масла, закупленного у населения для Ленских золотых приисков и немалый ассортимент товаров, принадлежащих местным купцам и торговым организациям. Бандиты рассчитывали на эти богатства, чтобы, насытившись и вооружившись вдоволь, идти войной на Якутск. Для защиты этих запасов, для отпора объединенным силам бандитских головорезов, защиты завоеваний Октября Вилюйским окружкомом была одобрена инициатива создания в Нюрбе добровольческого вооруженного отряда.

Сводный антисоветский отряд, пришедший со стороны Сунтар в количестве 300 человек занял Убоян, Сюльцы, Александровку, Антоновку. И подошел к маленькому участку круговой обороны. Белобандитами была занята высокая телеграфная вышка на берегу Вилюя.

Озверевшая банда начала убивать мирное население, всех мужчин деревни Антоновка согнали в амбар, где хранилось зерно. Полностью хозяйничали в селении, состоявшем из 18 дворов. Особенно усердствовали в доме Наумовых: забили лучшую дойную корову, пугали детей, всю семью держали в страхе.

Защитникам Нюрбы бандиты предъявили ультиматум. Красным послали антоновскую женщину, на ответ дали 2 часа. В случае отказа обещали уничтожить всех, в том числе и их семьи. В этой критической ситуации никто не дрогнул.

Вот выдержка из ответного послания нюрбинцев: "Вы люди труда взялись за оружие и пошли против своей народной советской власти. За что вы воюете? Ваши вожаки - богачи, тойоны, буржуазные националисты. Интеллигенты борются за сохранение старых порядков, за сохранение своего богатства и право грабить трудовой народ. Кто мирно прекратит антисоветскую борьбу, тому гарантируется мирная жизнь". Внизу, подпись командира отряда В.И. Наумова и дата 15 июня 1922 г.

Василий Иванович при обсуждении коллективного письма обратился и к участникам обороны красной Нюрбы:

- Кто хочет, уходите, а то будет трудно.

Никто не хотел покинуть свой пост, оставить в этот суровый час боевых товарищей:

- Что, сдаваться бандитам? Никогда.
- Нет дураков верить их честному слову.
- Пусть они складывают оружие и прекратят войну.

- Они грозятся, что атакуют нас. Ну, что же, милости просим. Мы им приготовили по кусочку свинца каждому.

Таков был ответ молодежи красного отряда, всех оборонцев.

Бандиты, чувствуя своё многократное превосходство, особенно в первые дни осады, делали несколько попыток массированной атаки. Партизаны берегли запасы патронов, потому производили только прицельные выстрелы. Бандиты заняли юрту Боронтоя и церковную ограду. Кольцо обороны сжималось. Стрельба с обеих сторон то разгоралась, то утихала. Бандиты сначала рассчитывали на испуг в обстрелянных ребят.

Умелая планировка линии обороны, создание опорных зон защиты, углубление окопных канав, распределение сил по отдельным участкам, налаживание режима отдыха и дежурства помогли держать круговую оборону, находиться в постоянной готовности. Ни один из защитников Нюрбы не ударился в панику, не падал духом. Одержимые идеей борьбы и защиты красной Нюрбы показали твердую решимость борьбы и героический характер сопротивления. Стойкость и подвиг сумели обеспечить надежную оборону в течение пяти дней и ночей выдержать осаду многократно превосходящих сил. В ночь с 20 на 21 июня вышел отряд Захария Пястолова с пулемётом "Максим" и заставил отступить врага революции. В ходе пятидневных перестрелок окончательно утвердилась Советская власть. Бандиты потеряли убитыми 22 человека, а из партизан, кроме мелких ранений, никто не пострадал.

1/12-88 г.

Командир отделения красной дружины

Таюрский Д.М.

Таюрский Дмитрий Михайлович родился в семье русского крестьянина Михаила Таюрского, приехавшего в Антоновку в 1907 г. со своей семьёй. 1895 г.р. родной брат Таюрского Меркурия Михайловича, учителя русского языка и литературы, директора Антоновской школы, участника гражданской войны, Анфисы Михайловны Таюрской-Тарасовой. Окончил Мархинскую начальную школу.

Дмитрий Михайлович был командиром отделения красной дружины во время обороны Нюрбы от белобандитов весной 1922 г.. Отделение занимало позицию за домом милиции и отбивало атаки белых со стороны Кочая и Антоновки.

В годы коллективизации сельского хозяйства принял активное участие в организации первого в районе ТСОЗ-а "Единение" - товарищества по совместной обработке земли, был избран его председателем.

КАПУСТИНА М.А.. "Нюрба гордится их именами". Я., 2013 г.

Нуучча тылын пропагандиһа

Меркурий Михайлович Таюрскайы билбэт киһи суох буолуо. Кини биографията, атын сэбиэскэй дьоннор биографияларын курдук, баай ис хоһоонноох. Кини 1921 с. 19 саастааҕар ЧОН этэрээтигэр доброволеһынан киирбитэ. Саха сиригэр сэбиэскэй былааһы көмүскээһиҥҥэ актыыбынайдык кыттыбыта. Гоголь А.А. командирдаах ротаҕа сылдьан Тулагы-Киллэм хааннаах киирсиитигэр кыттыспыта. Тулагы-Киллэмҥэ баар үрүҥнэри үлтүрутэргэ Строд И.А. этэрээтэ барбыта. Ити этэрээккэ Гоголь А.А. ротата ыытыллыбыта. Меркурий Михайлович итиннэ буолбут кыргыһыыга хорсуннук охсуспута. Үрүҥнэр кыайтарбыттара.

1922 с. табаарыс Таюрскай Бүлүүгэ кэлбитэ. Онтон кини Ньурбаҕа тиийэн кэлбитэ уонна онно букатыннаахтык олохсуйарга санаммыта. Онтон ыла Меркурий Михайлович бинтиэпкэтин уруучукаҕа кубулуппута. Кини нуучча тылын уонна литературатын үөрэтэрэ. Меркурий Михайлович - учуутал, оскуола сэбиэдиссэйэ, норуот үөрэҕириитин ороһуоннааҕы салаатын инспектора, Саха АССР оскуолатын үтүөлээх учуутала. Кини бу бочуоттаах аатын дьиҥ үлэтинэн ситистэ.

1930 с. дойду үрдүнэн бүттүүн начальнай үөрэхтээһини киллэрии сылынан буолбута. Мин, бу строкалары суруйар киһи, Куочай начальнай оскуолатыгар IV кылааска Меркурий Михайловичка үөрэнэр дьолломмутум, кини хайдах курдук үчүгэйдик үөрэтэрин тылынан сатаан этиллибэт. Кини олус үчүгэйдик үөрэтэрэ. Бу аламаҕай нуучча киһитин бары ытыктыырбыт. Кини саха оҕолорун улуу нуучча тылыгар үһуйара. Онон даҕаны буолуо, биһиги нууччалыы үчүгэйдик ааҕарбыт уонна суруйарбыт. Ол махтала барыта учууталбытыгар М.М. Таюрскайга ананар. Кини уруок эрэ темаларынан мунүрдаммат буолара. Нууччалыы тылынан тахсыбыт кинигэлэри ааҕарбытыгар сүбэлиирэ уонна тугу аахпыппытын бэрэбиэркэлиирэ. Кылаас таһынааҕы бары үлэлэр нууччалыы тылынан

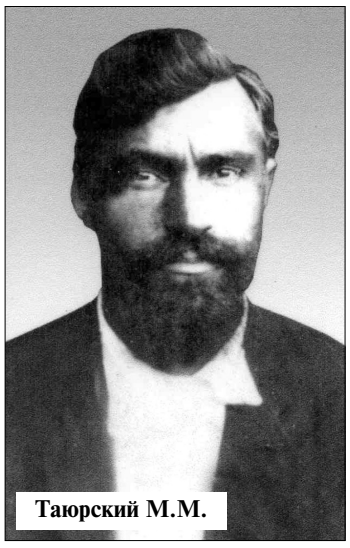

Таюрский М.М.

ыытыллаллара.

Субу буолбут курдук өйдүүбүн, 1933 с. тохсунньу 21 күнүгэр үөрэнээччилэр уопсай мунньахтарыгар Меркурий Михайлович быһаччы сорудаҕынан В.И. Ленин туһунан нууччалыы тылынан дакылааттаабыппын. Меркурий Михайлович алҕастарбытын адьас бириэмэтигэр көннөрөрө. Кини сорудаҕын биир да үөрэнээччи толорботоҕун өйдөөбөппүн. Ол курдук оҕолор кинини убаастыыллара.

Биһиги Меркурий Михайлович дьиэтигэр сылдьарбыт уонна тугу өйдөөбөтөхпүтүн ыйытарбыт. Бастыҥ үөрэнээччилэргэ тэҥнэһэргэ дьулуһарбыт. Меркурий Михайловичка хаалан иһээччи оҕо суох буолара. Киниэхэ куһаҕаннык үөрэниэххэ сатаммат этэ.

Нуучча тылын пропагандиһа уонна нуучча эрэллээх уола М.М. Таюрскай биһигини уопсастыбаннай үлэҕэ түмэ тардара. Кини биһигини бэйэбит табаарыстарбытын, аҕа дьоннорбутун ытыктыырга үөрэтэрэ. Оскуола баайын кичэллээхтик тутарга-хабарга этэрэ. Ол да иһин буолуо, биир да паарта эбэтэр остуол ханан эмит алдьаммытын көрбөт этибит. Кылаас мэлдьи ыраас уонна бэрээдэктээх буолара.

Биир тылынан эттэххэ, Меркурий Михайловичтан үөрэммиппит үгүс. Ол курдук кини бэйэтин дьыалатын дьиҥнээх маастара этэ. Кини оҕолору да, учууталлары да кытта тугу билбитин, туох саҥаны көрбүтүн кытта атастаһара. Эдэр учууталларга мэлдьи сүбэлии, этэ-такайа сылдьара.

Меркурий Михайлович - биһиги оройуоммутугар норуот үөрэҕириитин тэрийээччилэртэн биирдэстэрэ. Инспекторынан үлэлии сылдьан оройуон үгүс оскуолаларын учууталларыгар элбэх сүбэлэри-амалары биэрэрэ. Хас биирдии учуутал методическай маастарыстыбатын уонна бэйэтин идэйнэй-теоретическай таһымын үрдэтинэрин ирдиирэ. Кини учуутал ситиһиитин биирдиилээн уруоктары табатык ыытыынан быһаарбат этэ. Кини үөрэнээччилэр билиилэрэ төһө дириҥинэн, иитиллиилэринэн учуутал үлэтин сыаналыыра. Бу курдук культуралаах киһи оройуоҥҥа нуучча тылын пропагандалааһыҥҥа элбэх сыратын биэрбитэ. Кини норуоттар доҕордоһууларын туһунан бэсиэдэлэри оҥороро.

М.М. Таюрскай - революционнай, бойобуой уонна үлэҕэ албан аат оройуоннааҕы кулуубун чилиэнэ. Кини оройуон ыччаттара аҕа көлүөнэ үтүө үгэстэрин ылыналларыгар саамай актыыбынай кыттыыны ылар. Бу билиҥҥи сэбиэскэй ыччакка мэлдьитин холобур буолар Меркурий Михайловиһы дьон-сэргэ ытыктыан ытыктыыр. Саха АССР оскуолатын үтүөлээх учуутала Меркурий Михайлович Таюрскай инникитин да эдэр ыччаты үтүөҕэкэрэҕэ уһуйууга мэлдьи актыыбынай кыттыыны ылыаҕа.

М.С. ЕГОРОВ, Революционнай, бойобуой уонна үлэҕэ албан аат оройуоннааҕы кулуубун Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ, "Коммунизм суола". 1977. Олунньу 24 к.

Н.Н. Чусовской аатынан Антоновка орто оскуолатын музейын, Октябрьскай нэһилиэк көрдөрөр-үөрэтэр киинин салайааччыта ЗАХАРОВА П.М. бэлэмнээтэ.

Салгыыта бэчээттэниэ.

– Дьүһүйүү –

"Саргылаах Сахам сирэ"

А.Е. Кулаковскай-Өксөкүүлээх Өлөксөй "Саха интеллигенциятыгар суругун" бүгүн хайдах көрөбүнүй?"

А.Е. Кулаковскай-Өксөкүүлээх Өлөксөй "Саха интеллигенциятыгар суругун" мин урут аахпатаҕым, кинигэ 1997 сыллаахха тылбаастанан Дьокуускайга, сахалар баар суох чуоҕура мустан олорор киин куораппытыгар тахсыбыт эбит.

Бэйэбин, сиэр быһыытынан билиһиннэрэр буоллахпына, маанылаах маҥнайгы Малдьаҕартан төрүттээхпин. Улууспут дьоно бүүс бүтүннүү сөбүлүүр, киэн туттар маҥнайгы нүөмэрдээх киэҥ Ньурба оскуолатын 1964 сыллаахха бүтэрбитим, хоп курдук үөрэнэн, оччотооҕу оскуола бочуотун дуоскатыгар тахсан хомсомуол путевкатынан үөрэх-билии аартыгын арыйа дьоллоох Дьокуускай туонатыгар аан маҥнай үктэммитим.

Тулаайах ахтардас кыысчаан "дьол хараҕа суох" диэбиттии Магадан пединститутугар физмат факультекка ситиһиилээхтик тутарсан биэс сыллаах үрдүк үөрэхтэ киирэн хаалбытым. Учуутал идэтин үрдүк аатын ылан, талбыт идэбинэн отут биэс сыл эҥкилэ суох үлэлээн 2004 сылтан бочуоттаах сынньаланҕа өҥ буордаах Өҥөлдьө сиригэр олоробун. Аатым-суолум уруккута Усова, билиҥҥитэ Кириллина Мария Николаевна диэммин.

Уруккуттан даҕаны оскуола нэһилиэк олоҕор кыттыһар этим. Бу Аан дойду дьонун бары өттүнэн хааччахтаабыт хара дьайдаах дьаҥ кырдьаҕаһы-кыамматы өтөх иччитэ оҥортоото. Онно түбэһиннэрэн олохтоох М.Ф. Алексеев аатынан норуот култууратын дьиэтин дириэктэрэ Александра Владимировна Григорьева кэлэн көрдөспүтүн ылынан бу суруйа олоробун. Улуу киһи суругун ырытар уустуга биллэр, ол эрээри кинигэни барытын аахтым, тугу хайдах өйдөөбүппүн дьоҕойон билиҥҥи сайдыылаах диэн аттыыр саха олоҕор сыһыаран ырытан көрүөм.

Оһуордаах - мандардаах
Олонхом дойдута,
Оҕорук толкуйдаах
Омукпут дьоннорун
Олуһун угуйар
Биһиги дойдубут
Туораттан кэлэллэр,
Дьиибэргии-дьиктиргии,
Туһанар туһугар
Туспа бүөм санаалаах
Чуунньуулар чуумнары,
Балаҕан дьиэлэри,
Барытын билээри
Баарбытын суохпутун.
Сайаҕас санаабыт
Дьүкээбил суһумун анныгар,
Саҕыллар саргыбыт сырдыгынан
Ураанхай оҕото уруйдан,
Аар саарга аатыр эн, үүн-сайын.

Көс дьон хайаатар да кэлэрин этэн туран, саха дьонун тыыннаах, чөл хаалар суолу тобулуҥ, хайаан да сайдыы, наука ситиһиитин туһаныҥ, атын омук тобулбатах толкуйун тобулуҥ диэн сорудахтаабыт, элэ-была тылын эппит, налыйан олорон биэримэҥ диэбит курдук ылынным.

Атын дойду сиригэр-уотугар тиийбиттэр ол дойду олоҕун, бэрээдэгин, сокуонун, абыычайын тутуспаттар.

А.Е. Кулаковскай букатын эдэр сааһыгар олохтон барбыт, баара суоҕа 49 сааһыгар. Ол эрээри кини хаалларбыт суруга 1997 сыллааха сахалыы бэчээттэнэн тахсыбыт, бу сурук билигин даҕаны суолтата сүппэтэх, өссө сытыырхайыах чинчилээх.

Бастатан туран кини саха баскөс, салайар, суоттуур-учуоттуур, сайдыыны торумнуур дьонугар туһуламмыт, сыыһа суолунан барыманг, инникини үйэлэр курдары уҥуордаан көрүҥ, улахан элбэх омуктар оҕуруктаах, араас амаҕаччылыыр албастарыгар киирэн биэримэҥ. Кинилэр тугунан тыыналларын, сайдыыларын, араас албастарын үөрэтиҥ, бэйэҕитигэр туһалааҕын ылыныҥ, сэрэхтээх, баһыйар өйдөөх, сатабыллаах, мунүтуур сайдыылаах буолуҥ, диэн 1912 сыллаахха кулун тутар 28 күнүттэн ыам ыйыгар диэри кэриэс-хомуруос тылларын суруйбут. Улуу бөлүһүөк, саха самныбат саарына, Улуу Убайбыт Өксөкүлээх Өлөксөй хаалларбыт кэриэһэ 110 сыла буолла. Үөрэтиҥ, туһаныҥ.

Аныгы үйэҕэ төрөөбүт
Сахабыт ыччатын туойабын.
Тууйуллар, тутуллар
кэмнэргит аастыннар
Көҥүллүк, дэлэйдик көччүйэ
тыынаҥҥыт
Дьон аймах тэҥинэн олорор,
сананар,
Сэнэммэт, дьиксиммэт
дьылларгыт үүнүннэр.
Өрөйүҥ-чөрөйүҥ, эдэрдэр эһиги,
Халтайга бараҕаныҥ
хаарыаннаах күннэри.

Ырытыыны оҥордо Ньурба улууһун, Өҥөлдьө нэһилиэгин олохтооҕо, сэрии сылын оҕото, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, учууталлар учууталлара, Өҥөлдьө (Марха) нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, Мария Николаевна КИРИЛЛИНА.

– Редакция почтата –

Сандал сааһы уруйдуу көрүстүлэр

Дьаарханҥа муус устар 2 күнүгэр "Сандал сааһы уруйдуу" диэн кыһыны атаарыы тэрээһин буолан ааста. Тэрээһиммит ненецтэр "Кэҕэ" диэн остуоруйаларынан саҕаланна.

Онтон матрешкаларга аналлаах 4 түһүмэхтээх күрэс олус бэһиэлэйдик ааста. Уопсайа 5 кэрэ аҥар кыттыыны ыллылар. Бу күрэскэ бастакы миэстэни "Дьаархан орто оскуолатын" исписэлиитэ Айна Ксенофонтова, иккис миэстэни "Эрчим" түөлбэттэн Алена Ноговицына уонна үһүс миэстэни "Эрэл" түөлбэ салайааччыта Светлана Григорьева ыллылар.

Алын кылаас оҕолоругар олус сэргэх "Көрдөөх стартар" күрэх ыытылынна.

Дьэ, ол кэннэ сылын аайы ыытыллар, үгэскэ кубулуйбут "Уһуктуу" диэн тэрилтэнэн спортивнай күрэх буолла. 5 түһүмэхтээх күрэхпитигэр 4 тэрилтэ кыттыыны ыллылар. Олохтоохтор хаһыыларынаныһыыларынан тэрилтэлэрин дьонугар күүс-көмө буоллулар. Бу күрэххэ бастакы миэстэни ЖКХ, иккис миэстэни Дьаархан орто оскуолатын кэлэктиибэ, үһүс миэстэни "Кооператор" маҕаһыын хамаандалара ыллылар. Кыайыылаахтар бириигинэн, грамотанан наҕараадаланнылар.

Киэһэ 8 чаастан хаһан да ыытыллыбатах "Уларыйыы" диэн шоу программа буолла. Манна ыал эйэҕэс эбээлэрэ, күн күбэй ийэлэрэ кыттыыны ыллылар. Быыһыгар олус сэргэх эҕэрдэ нүөмэрдэр, көрдөөх сыаҥкалар көһүннүлэр. Саала иһэ толору көрөөччү, ытыс тыаһа, хаһыы-ыһыы оргуйан олорор.

"Д.С. Жиркова аатынан спорт уонна НАДь" кэлэктиибигэр олус сэргэх тэрээһиҥҥит иһин улахан махталбытын тиэрдэбит. Үлэҕитигэр өссө да үрдүк ситиһиилэри, сэргэх тэрээһиннэр куруук ыытылла турдуннар.

Анна ГРИГОРЬЕВА.

Хабылык, хаамыска күрэҕэр

Күлун тутар 30 күнүгэр "Кыталыкка" Ньурба куорат тэриллибитэ 25 сылыгар аналлаах хабылык, хаамыска күрэҕэ буолан ааста.

Бэтэрээннэр сэбиэттэрин актыбыыстара Михайлов Дмитрий Александрович, Сербина Лариса Викторовна, Егоров Виктор Николаевич, судьуйалар - Васильев Анатолий Михайлович, Гаврильева Светлана Дмитриевна, Яковлева Анна Гаврильевна күүстэринэн тэрилиннэ. Ньурба куорат мээрэ Иванов Александр Игнатьевич бириистэри туруорда, Куличкина Мария Константиновна Лариса Викторовнаҕа грамота туттарда.

13-15 саастаах кыргыттарга Садовникова Яна (Ньурба) - 1 миэстэ. 13-15 саастаах уолаттарга Иванов Александр (Ньурба) - 1, Иванов Кэскил (Ньурба) - 2 миэстэ.

16-19 саастаах кыргыттарга Ли Байаана (Ньурба) - 1 миэстэ. 21-40 саастаах дьахталларга Габышева-Варламова Ольга Владимировна (Күндээдэ) - 1 миэстэ. Яковлева Анна Гаврильевна (Ньурба) - 2 миэстэ

21-40 саастаах эр дьоннорго: Габышев-Варламов Борис Николаевич (Күндээдэ) - 1 миэстэ. Скрябин Иннокентий Романович (Ньурба) - 2 миэстэ.

41-60 саастаах эр дьоҥҥо: Иванов Семен Филиппович (Күндээдэ) - 1 миэстэ.

41-60 саастаах дьахталларга Иванова Раиса Алексеевна (Сүлэ) - 1 миэстэ. Ушканова Анастасия Спиридоновна (Маалыкай) - 2 миэстэ. Васильева Эмма Иннокентьевна (Маалыкай) - 3 миэстэ.

61 үөһэ саастаах дьахталларга: Тимофеева Нина Михайловна (Антоновка) - 1 миэстэ. Никифорова Люция Даниловна (Сүлэ) - 2 миэстэ. Петрова Светлана Гаврильевна (Сүлэ) - 3 миэстэ.

61 үөһэ саастаах эр дьоҥҥо: Васильев Анатолий Михайлович (Сүлэ) - 1 миэстэ. Тимофеев Владимир Иннокентьевич (Антоновка) - 2 миэстэ. Фокин Николай Иванович (Дьиикимдэ) - 3 миэстэ.

Өбүгэбит оонньуутун өрө тутан, өссө да элбэх кыттааччы элбии турарыгар баҕара хаалабыт.

Күрэҕи тэрийбит салайааччылар-бытыгар барҕа махтал буоллун.

Күндээдэттэн 5 эрчийбит дьоннорум кытыннылар. Аан бастакынан Яковлева Светлана Михайловна кыттан, бэйэтин таһымыгар үчүгэй көрдөрүүнү көрдөрөн үөрдэ-көттө.

Күндээдэ норуодунай тренерэ РОМАНОВА Акулина Николаевна.

– Редакция почтата –

Бастакы оскуоланы бүтэрбиппит

Биһиги 1968-69 үөрэх дьылыгар оройуон алта нэһилиэктэрин аҕыс кылаастаах оскуолаларын оҕолоро үөрэхпитин бүтэрэн салгыы Ньурба 1 №-дээх орто оскуолатыгар 9 "г" кылааска үөрэнэ киирбиппит. Кылааспытыгар 33 үөрэнээччи этибит, 14 уол, 19 кыыс. Кылааспыт салайааччытынан Ян Семенович Яковлев буолбута.

Күһүн балаҕан ыйыгар Антоновкаҕа хортуоска хостооһунугар кылааспыт оҕолорун кытта онно үчүгэйдик билсиспиппит уонна икки сыл устата олус иллээхтик үөрэммиппит, оскуолаҕа ыытыллар тэрээһиннэргэ, спортивнай күрэхтэһиилэргэ бары көхтөөхтүк кыттарбыт.

Оскуолабыт дириэктэрэ педагогическай наука кандидата, РСФСР үөрэҕириитин туйгуна Такыров Николай Васильевич обществоведение уруогун үөрэппитэ. Завуһунан Саха АССР үтүөлээх учуутала Никифор Николаевич Григорьев этэ. Физиканы кылааспыт салайааччыта Ян Семенович үөрэппитэ.

Атын предметтэргэ нуучча тылын уонна литературатын Николаева Розалия Петровна, саха тылын уонна литературатын Давыдов Василий Данилович, математиканы Федоров Егор Прокопьевич, историяны Гармаев Кышекто Табханаевич, биологияны Егоров Николай Спиридонович, английскай тылы Алексеева Юлия Васильевна, үлэ уруогун Николаев Николай Николаевич, физкультураҕа Корнилова Татьяна Афанасьевна үөрэппиттэрэ. Үөрэппит учууталларбытын истиҥник махтанан туран өрүү саныыбыт.

Оскуолабытын 1970 сыллаахха В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылыгар бүтэрбиппит. Оскуола 129 выпускниктара (76 кыыс, 53 уол, 64 бөһүөлэк, 65 тыа оҕолоро) тоҕус сүрүн предметтэргэ экзаменнары ситиһиилээхтик туттаран ситии-хотуу аттестатын выпускной баалга ылбыппыт. Баал кэнниттэн бары учууталларбытын кытта теплоходунан кэрэ айылҕалаах "Бэс Чагда" сиригэр баран күүлэйдээн кэлбиппитин, күн тахсыар диэри сылдьыбыппытын олус күндүтүк саныыбыт.

Оскуоланы бүтэрбиппит 45 сылыгар 60-тан тахса буолан Сахабыт сирин араас улуустарыттан оҕо сааспытын эргитэн, оонньоон-көрүлээн, күлэн-үөрэн Ньурбаҕа Банкетнай саалаҕа көрсүспүппүт. Бу көрсүһүүбүтүгэр учууталларбыт Розалия Петровна Николаева, Ян Семенович Яковлев күндү ыалдьыт буолан сылдьыбыттара, иккис күнүгэр саҥа тутуллубут оскуолаҕа сылдьан оскуоланы, музейы көрбүппүт, 1970 сыллаағы выпускниктар тустарынан "Ахтылҕаннаах эдэр саас" диэн таһаартарбыт өйдөбүнньүк альбом кинигэбитин оскуола музейыгар, учууталларбытыгар бэлэхтээбиппит, сэмэй бэлэхпитин оскуола салалтатыгар туттарбыппыт.

Оскуоланы бүтэрбиппит 50 сылыгар анаан Римма Евсеева (Угапьева) көҕүлээһининэн үөрэммит оскуолабыт макета оҥоһуллан оскуолаҕа туттарыллыбыта. 50 сылбытыгар көрсүһүөхтээхпит пандемия буолан ол баҕабыт туолбатаҕа.

Билигин бииргэ үөрэммит оҕолорбут ыал буолан, араас идэни баһылааннар өр сылларга ситиһиилээхтик үлэлээннэр бочуоттаах сынньаланҥа олороллор. Ол курдук: Чаппандаттан Афанасьева (Никитина) Алевтина Григорьевна Дьокуускайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын техникумун бүтэрбитэ. Үлэтин Верхоянскай оройуонун Кустуур нэһилиэгэр бэтэринээринэн саҕалаабыта. Биэнсийэҕэ тахсыар диэри Ньурба улууһун ветеринарнай управлениетыгар лабараанынан үлэлээбитэ. СӨ тыа хаһаайыстыбатын туйгуна. Иванова (Максимова) Зоя Григорьевна Дьокуускайга атыыһыттар куурустарын бүтэрбитэ. Чаппанда маҕаһыныгар бэрэдэбиэһинэн, сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитэ. Потребительскай кооперацияҕа 35 сыллаах эҥкилэ суох үлэтин иһин "Отличник кооперации" диэн анал бэлиэнэн наҕараадаламмыта. Иванова Елизавета Юрьевна Дьокуускайдааҕы медицинскэй училищены бүтэрэн Чаппандатааҕы участковай балыыһаҕа биэлсэр-акушерканан 30-тан тахса сыл үлэлээбитэ. СӨ доруобуйа харыстабылын туйгуна, Социалистическай куоталаһыы кыайыылааға.

Климова Галина Никитична Одьулууннаағы 13 №-дээх СПТУ-ну бүтэрбитэ. Ньурбатааҕы ОВД-га кылаабынай бухгалтерынан өр сылларга үлэлээн "200 лет МВД РФ" мэтээлинэн наҕараадаламмыта. Петрова (Саввинова) Зинаида Акимовна Дьокуускайдааҕы культпросветучилищены бүтэрбитэ. Ньурба улууһун Хатыы нэһилиэгэр кулуупка үлэлээн баран оҕо саадыгар музыкальнай салайааччынан үлэлээбитэ. СӨ үөрэҕириитин туйгуна, Ньурба улууһун баһылыгын "Бастыҥ музыкальнай салайааччы" диэн анал Гранын хаһаайката буолбута.

Романова Александра Никифоровна Дьокуускайдааҕы культпросветучилищены, кэтэхтэн Илин Сибиирдээҕи култуура институтун бүтэрбитэ. Библиотекарь-библиограф идэлээх. 21 сыл Чаппандаҕа библиотека сэбиэдиссэйинэн үлэлээн баран СӨ Национальнай библиотекатын периодика салаатыгар сүрүн библиограбынан үлэлээбитэ. СӨ култууратын туйгуна, Сымытова (Иннокентьева) Валентина Семеновна Дьокуускайдааҕы педучилищены, кэтэхтэн Москватааҕы педагогическай институту бүтэрбитэ. Жиганскайга оҕо саадыгар иитээччинэн, сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитэ.

Харитонова Лидия Григорьевна Одьулууннаағы 13 №-дээх СПТУ-ну бүтэрбитэ. Бухгалтер идэлээх. Ньурба оройуонугар "Марха" сопхуоска бухгалтерынан өр сылларга үлэлээбитэ. Билигин Маар нэһилиэгэр профессиональнай техникумҥа бухгалтерынан үлэлии сылдьар. Үлэ бэтэрээнэ. Тойдахова Татьяна Егоровна Дьокуускайдааҕы медицинскэй училищены бүтэрбитэ. Биэнсийэҕэ тахсыар диэри Чаппанда участковай балыыһатыгар медсестранан үлэлээбитэ.

Хохуров (Иннокентьев) Николай Иванович Улан-Удэтааҕы ас промышленноһын технологическай институтун кэтэхтэн үөрэнэн бүтэрбитэ. Идэтинэн инженер-технолог. Өр сыллар усталарыгар СӨ Тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтин иһинэн "Эт-үүт" акционернай общество генеральнай дириэктэринэн, ЯНИИ отдел начальнигын солбуйааччынан үлэлээбитэ. СӨ тыа хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ.

Ньурбачаантан Герасимов Атаман Лукич тырахтарыыс куурһун бүтэрбитэ. "Ньурба" сопхуос Ньурбачааннаағы отделениетыгар тырахтарыыстаабыта, суоппардаабыта. Сэбиэскэй Сойуус Геройа Николай Чусовской аатынан бириэмийэ лауреата. Иванова (Филиппова) Ульяна Егоровна Ленинградтааҕы инженернэй-строительнай институту бүтэрбитэ. "Главякутстрой" ПО, "Якутгражданпроект" институтка инженердээбитэ, "Агромелиопроект" ХЭТ кылаабынай исписэлиитинэн үлэлээбитэ. Үлэ бэтэрээнэ.

Константинов Руф Семенович "Ньурба" сопхуос Киин отделениетыгар сылгыһытынан үлэлээбитэ. Билигин бааһынай хаһаайыстыба баһылыга. Павлова (Максимова) Ульяна Павловна Дьокуускайдааҕы медицинскэй училищены бүтэрбитэ. Ньурбаҕа санэпиднадзорга врач-эпидемиолог көмөлөһөччүтүнэн үлэлээбитэ. СӨ санэпидемиологическай сулууспатын, СӨ доруобуйа харыстабылын туйгуна, "Россия дьахталлара" мэтээлинэн наҕараадаламмыта.

Никифорова (Мандарова) Аврора Николаевна "Ньурба" сопхуос рабкообар биэкэрдээбитэ, УПО маҕаһыныгар үлэлээбитэ. Үлэ бэтэрээнэ. Попов Иосиф Николаевич Ленинградтааҕы строительнай-монтажнай техникуму бүтэрбитэ. Гидротехник идэлээх. 1976 сылтан Иркутскай уобаласка Усолье-Сибирское куоракка тутар-монтажтыыр управлениеҕа прорабынан биэнсийэҕэ тахсыар диэри үлэлээбитэ. Яковлева (Иванова) Арбина Петровна Красноярскайдааҕы кооперативнай техникуму бүтэрбитэ. Ньурба куорат дьаһалтатыгар кылаабынай бухгалтерынан, улуустааҕы үөрэх управлениетыгар бухгалтерынан үлэлээбитэ.

І Хаҥаластан Гаврильев Николай Николаевич Дьокуускайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын техникумун, кэтэхтэн СГУ тыа хаһаайыстыбатын факультетын бүтэрбитэ. Идэтинэн зооинженер. "Сунтаар" сопхуос Куокуну отделениетыгар биригэдьиирдээбитэ, управляющайдаабыта. Өр кэмҥэ сельсовет бэрэссэдээтэлинэн, нэһилиэк баһылыгынан үлэлээбитэ. Билигин Куокуну агрооскуолатыгар дириэктэри солбуйааччынан үлэлиир. СӨ государственнай сулууспатын 1 кылаастаах сүбэһитэ.

Иванов Николай Емельянович СГУ физическэй факультетын бүтэрбитэ. Чаппанда орто оскуолатыгар физика учууталынан, Дьокуускайга баһаарынай сулууспа экспериҥэ үлэлээбитэ. Алексеев Александр Иннокентьевич Сэбиэскэй Аармыйа кэнниттэн Дьокуускайга үөрэнэ сылдьан биһиги кэккэбититтэн туораабыта.

Ыраах Убайаантан Данилов Семен Григорьевич СА сулууспалаан баран өр сыллар устата Ньурбатааҕы сельхозтехникаҕа топливной аппаратураларга слесарынан, слесарь-монтажнигынан үлэлээбитэ. Билигин Ньурбаҕа ГУК ЖКХ харабынайдыыр. Убайаантан Филиппов Валерий Яковлевич эдэр сааһыгар олохтон туораабыта, Габышев Николай Иванович СГУ математическай факультетын бүтэрбитэ. Жиганскайга математика учууталынан үлэлии сылдьан эдэр сааһыгар хомолтолоохтук туораабыта.

Маартан Иванова (Петухова) Светлана Егоровна Ачинскайдааҕы эргиэн техникумун бүтэрбитэ. Дьокуускайга РФ Пенсионнай фондатын управлениетыгар исписэлиитинэн үлэлээбитэ. Үлэ бэтэрээнэ.

Өҥөлдьөттөн Иванов Николай Андреевич Бүлүүтээҕи педагогическай училищены, СГУ биолого-географическай факультетын бүтэрбитэ. Сунтаар улууһун Куокуну агрооскуолатыгар дириэктэринэн үлэлээбитэ. РФ уопсай үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ, СӨ үөрэҕириитин үтүөлээх үлэһитэ, СӨ тыатын хаһаайыстыбатын туйгуна, "Дети Саха-Азия" Международнай фонда стипендиата, "Гражданскай килбиэн" знагынан, "Педагогическэй килбиэн" А.С. Макаренко мэтээлинэн наҕараадаламмыта. Павлов Игорь Михайлович Өҥөлдьөҕө үлэлии сылдьан эдэр сааһыгар бу олохтон туораабыта.

Күндээдэттэн Иванова (Михайлова) Валентина Васильевна Дьокуускайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын техникумун бүтэрбитэ. "Ньурба" сопхуос Күндээдэтээҕи отделениетыгар зверофермаҕа үлэлээбитэ. 2010 сылтан өбүгэ үгэһин тилиннэриигэ ылсан кылынан иистэниигэ "Норуот маастара" үрдүк аатын ылбыта.

Саввинов Герасим Прокопьевич Иркутскайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын институтун бүтэрбитэ. ГУП ЖКХ Күндээдэтээҕи филиалыгар маастардаабыта. Яковлев Аркадий Андреевич Дьокуускайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын техникумун бүтэрбитэ. "Орто Бүлүү" сопхуоска биригэдьиирдээбитэ, Күндээдэ сопхуоска оробуочайдаабыта, ЖКХ-га хачыгаардаабыта.

Үөрэммит оскуолабыт 145 сылынан бииргэ үөрэммит кылааным оҕолорун, үбүлүөйдээх 1970 сыллаах выпускниктары барыгытын истиҥник эҕэрдэлиибин!

Татьяна Дмитриевна СИДОРОВА,
СӨ муниципальнай сулууспатын туйгуна,
Чаппанда нэһилиэгин
Бочуоттаах олохтооҕо,
госсулууспа бэтэрээнэ.

– *Детские организации* –

Обладатель 3 грантов

ДОО «Ньурба эрэлэ» в 2008 году получила статус юридического лица. Имеет свой Устав, расчетный счет, логотип и девиз: “Үүн! Сайын! Чыпчаалгын бул!».

Сегодня ДОО «Ньурба эрэлэ» Нюрбинского района курирует 23 детских организации образовательных учреждений района, которые реализуют программы, проекты РДШ (Российское движение школьников), ЕДД (Единое детское движение) «Дьулуур» «Стремление» РС(Я), имеет районный Детский совет при главе МР Нюрбинский район. В организации всего 4291 член от 8 до 18 лет.

Проводит координацию и методическое сопровождение деятельности районных и школьных детских объединений, семинары, инструктивно-методические занятия с руководителями детских объединений, комплекс массовых мероприятий, выездные учебы лидеров детских объединений района, «круглые столы», форумы по проблематике и развитию детского движения, НКО.

ДОО «Ньурба эрэлэ» в этом учебном году стала обладателем 3 грантов, также принимает участие по реализации комплексной региональной программы «Эркээйи эргиирэ- 2» для создания среды саморазвития детей и молодежи.

Проект «Районное школьное волонтерское движение "Позитиффф" получил Грант Главы республики, который направлен на поддержку школьных волонтерских движений в Нюрбинском районе путем создания районного школьного волонтерского движения "Позитиффф" при районном ДОО "Ньурба Эрэлэ" ("Надежда Нюрбы"). Идет поддержка волонтерских движений в образовательных учреждениях, единая система деятельности волонтерских движений, которая включает не только помощь нуждающимся, но и обучающие программы для волонтеров, конкурсы, благотворительные мероприятия, мастер-классы и т.п.

Продолжительность проекта - 12 месяцев. На сегодня подключилось 21 учреждение.

Проект «Салют ПИОНЕРИЯ!» получил Грант главы МР «Нюрбинский район».

Он направлен на поддержку детского движения и формирование патриотизма, чувства ответственности и на изучение истории пионерского движения в Нюрбинском районе. В рамках проекта «Салют Пионерия!» проводятся мероприятия, посвященные к 100-летию Всесоюзной пионерской организации.

По итогам проекта отличившиеся детские организации получают ценные памятные подарки. В начале учебного года дан Старт Эстафеты «Салют Пионерия».

ДОО «Ньурба эрэлэ» является также участником Грантового проекта Главы РС (Я) «Создание региональной сети муниципальных «проектных центров» на базе ОУ РС(Я)» совместно с СДОО РС(Я). Этот проект является сетевым проектом с участием 15 детских общественных организаций республики.

Основная его цель-это продвижение социальных инициатив и реализация общественно-значимых дел, повышение проектной компетенции детей, молодежи и взрослого населения. На базе МАУ ДО «Центр творчества и инновационных технологий» мы создали «Проектный центр». При презентации глава МР «Нюрбинский район» Иннокентьев А.М. подчеркнул актуальность данного проекта и поддержал полное финансирование оснащения кабинета «Проектного центра».

Надеемся, что «Проектный центр» станет местом для творческих занятий и системной работы с подростками, как освоение новых умений, навыков и компетенций с участием специалистов различного профиля. Все это обеспечить расширение сетевого взаимодействия с субъектами воспитания и реализацию совместных проектов.

Мы очень рады, что получили Гранты Главы РС (Я) и главы МР «Нюрбинский район». От имени ДОО «Ньурба эрэлэ» выражаем особую благодарность нашему Ил Дархану Айсену Сергеевичу Николаеву и нашему главе района Алексею Михайловичу Иннокентьеву за вклад в развитие детского движения в Республике Саха (Якутия), а также за поддержку грантовых конкурсов.

Желаем Вам благополучия, крепкого здоровья, успехов в Вашей работе и новых начинаниях! Пусть все задуманные Вами проекты и идеи воплощаются во благо развития и процветания нашей любимой Республики Саха (Якутия).

Мы, лидеры, волонтеры, члены ДОО «Ньурба эрэлэ» Нюрбинского района РС(Я), поддерживаем решения нашего Президента В.В. Путина о признании суверенитета ЛНР и ДНР. В это нелегкое время нам надо сплотиться, и именно сейчас как никогда важно почувствовать, что #МыВместе». Наша Республика Саха (Якутия) уже принимает беженцев из Украины, собирает гуманитарную помощь, и мы, как волонтеры, готовы оказывать любую помощь и поддержку. Мы - за безопасность нашей страны и за счастливое детство любого ребенка!

ДАВЫДОВА В.Я.,
муниципальный куратор по развитию детского движения в Нюрбинском районе, педагог-организатор ДОО “Ньурба эрэлэ”, руководитель проектов.

– *Култуура сонуна* –

Олох олорбут Эн үөрүүҥ, оҕо төрөппүт Эн дьолуҥ...

Муус устар 7 күнүгэр Чаппанда нэһилиэгэр Ньурба сирин биир дэгиттэр талааннаах киһитэ, хоһоонньут, ырыаһыт, уруһуйдьут Валерий Иннокентьев сырдык аатыгар хоһоон, ырыа, уруһуй күрэҕэ ыытыллар. Күрэҕи оройуон култуураҕа департамена, Ньурбатааҕы киинноэммит библиотека ситимэ, Чаппанда нэһилиэгин култууратын үлэһиттэрэ, Ньурба уоттара литературнай түмсүү тэрийэн ыыталлар.

Илин сарыал кыыһыыта,
Күөрэгэйим ыллыыта
Оо тупсар да буоллаҕыҥ,
Төрөөбүт Чаппандам.
Чэлгий, сайын, Чаппандам,
Кэҥээн-уһаан киэргэй,
Элбэх эдэр ыччаккын
Угуй үөрэх сырдыгар.

В. Иннокентьев.

Улуус биир кэрэ айылҕалаах, нүөл сирдээх-уоттаах, өлгөм үүнүүлээх, күн манна эрэ чаҕылыччы тыкпытын курдук үтүө сиригэр - Чаппандаҕа, дьон-сэргэ ытыктабылын, махталын ылбыт, араас үлэлээх, дьарыктаах, талааннаах дьон олорон кэллэхтэрэ. Чаппанда сирэ улуус култуурата, фольклора, литературата сайдарыгар төһүү буолбут үлэһит, талааннаах дьоннордоох дойдуннан биллэр.

Ол курдук саха фольклорун хомуйбут, баай остуоруйалаах Чаппандатааҕы фольклор музейын төрүттээбит, СӨ үтүөлээх учуутала Николай Тарасович Степанов, СӨ суруйааччыларын Сойууһун чилиэнэ, поэт Клара Васильева, СӨ искусстволун үтүөлээх деятелэ Александр Васильевич Титигиров, СӨ култууратын үтүөлээх үлэһитэ Розалия Михайловна Тихонова, сыанаҕа сылдьарга ананан төрөөбүт курдук талааннаах киһи Зинаида Бухолова, дойдутун дьонун сурукка тиһэн үйэтиппит, элбэх кинигэни бэлэмнээн таһаарбыт СӨ муниципиальнай сулууспатын туйгуна, Н.Т. Степанов аатынан түмэл салайааччыта Татьяна Дмитриевна Сидорова, идэтигэр бэриниилээх аныгы технологияны дэгиттэр баһылаабыт биир идэлээҕим СӨ култууратын туйгуна Чаппандатааҕы модельнай библиотека үлэһитэ Елена Семеновна Тимофеева уо.д.а ааттыы туруохха сөп.

Чаппанда сиригэр төрөөбүт, кини нэлэмэн хонуутугар күөлэһийэ улааппыт Ньурба биир айар куттаах киһитэ Валерий Михайлович Иннокентьев 1954 сыллаахха Чаппанда сиригэр төрөөбүтэ. Билиигэкөрүүгэ тардыһыылаах Валерий оскуола боруогун үөрэ-көтө атыллаабыта. Оччотооҕу оҕо сиэринэн бастаан пионер, онтон хомсомуол кэккэтигэр киирэн үөрэх-билии кыһатыгар күн бокуойа суох, ол быыһыгар араас общественнай сорудахтары тэҥҥэ толорсон, оскуолатааҕы сыллар поэт эппитинии "күлэн оонньоон-айдаарсан, сэмэлэһэн-хайҕаһан" ааһа охсон хаалбыттара. Валерий манна үөрэнэ сылдьан, сыаната биллибэт баай матырыйааллары хомуйан норуотугар хааллрбыт Н.Т. Степанов төрүттээбит фольклор уонна литература музейыгар сөбүлээн сылдьара, күнү күннүктээн сүтэрэ. Бу түмэлтэн саҕаламмыта быһыылааҕа Валерий литератураҕа, айар кут абылаҥар сыстыыта.

Айылҕалыын алтыһан, дьиҥнээх сахалыы тыыҥҥа иитиллибит буолан, Валерий кыра эрдэҕиттэн сырдыкка, үтүөҕэ талаһар, кэрэни тупсаҕайы кэрэхсии көрө улааппыта уонна баҕатын толорон, оскуолатын ситиһиилээхтик бүтэрэн, Намнааҕы художественнай училищеҕа үөрэнэ киирбитэ. Эргиччи талааннаах ырыаһыт уонна уруһуйдьут Валерий Иннокентьев Нам училищетыгар устудьуоннаабыт сыллара олоҕун биир сырдык умнуллубат кэмнэрэ этилэр. Намҥа үөрэнэ сылдьан дойдутун, таптыыр ийэтин ахтылҕана холбоһоннор, иэйиигэ куустаран, Нам улууһун хаһыатыгар бастакы хоһооннорo бэчээттэммиттэрэ. "Олоҕум аана бу Намтан" диэн хоһоон айыллыбыта.

Үөрэҕин бүтэрэн, художник-оформитель идэтин ылан, дойдутугар кэлэн олохсуйбута, бастаан Чаппанда кулуубугар дириэктэринэн, онтон ыал буолан улуустааҕы киин библиотекаҕа художнигынан уһун кэмҥэ үлэлээбитэ. Оройуон библиотекатын үлэһиттэригэр сэмэй майгылаах мэлдьи күлбүтүнэн көрсөр чугас доҕорбут этэ. Бу үлэтэ култуураҕа сыһыаннааҕынан тардара, манна үлэлиир сылларыгар иэйиитэ киирдэҕинэ хоһоонун хоһуйбутунан, булан ылбыт тиэмэтин кумааҕыга биитэр маска ойуулаабытынан барара.

Маҥнайгы таптал, бастакы оҕо, бастакы кинигэ - ордук долгутуулаах уонна үөрүүлээх түгэннэр буоллахтара. Валерий Иннокентьев бастакы кинигэтэ - хоһооннорун хомуурунньуга "Сардаҥа ыһыаҕа" диэн сырдык ааттанан 1997 сыллаахха 1000 экз. тахсыбыта. Бу хомуурунньукка 89 хоһоон киирбитэ.

Олус үтүө күн үүннэ -
Оҕолоннум, оо бүгүн!
Доҕотторуом, үөрүүбүөн,
Оччугуйкаан кыыстанным!
Алаһа дьиэбит аал уотун
Өссө күүскэ күөдьүтүөх!
Дьоллоох кэмнэ, көҥүл сиргэ
Кэлбит киһини көрсүһүөх!.. - диэн үөрүүттэн "Эбилиннэ сибэкки" диэн хоһоон айыллыбыта. Кини хоһоонноругар төрөөбүт дойдуга, айылҕаҕа тапталы, хатыламмат оҕо саас ураты кэмин, ийэҕэ махталы хоһуйбута. Ону сэргэ олох араас омсолоох өрүттэрин үгэ гынан, эҕэлээх тылларынан этэн кэбиспитэ киһи эрэ күлүөх, чахчы даҕаны диэн сонньуйуох кудуктар.

Дьылҕа хаан ыйааҕынан олохтон эрдэ барбыт Валерий Михайлович сүрдээх үчүгэй кэскиллээх былааннардаах, идиэйэлэрдээх этэ. Биир дойдулаахпыт, саха бастакы поэтессата Варвара Потапова уһаайба дьиэтин тупсаран оҥотторуу, Ньурба айар талааннарын туһунан хомуурунньугу таһааттарыы уонна кырачааннарга анаабыт хоһооннорун бэчээттэтии. Бу баҕа санаалара билигин “Ньурба уоттарын” дьулуурдаах үлэлэрин түмүгэр олоххо киирбитэ айар талааннаахтары үөрдэр.

Поэт 10-тан тахса хоһоонноро ырыа буолан дайбыттара, бэйэтэ эмиэ ырыа куттааҕа, ырыаҕа уһуйбут учууталынан биллэр баянист, ырыаһыт СӨ үөрэҕириитин туйгуна Владимир Антонович Никифоровы ааттыыра.

Валерий Иннокентьев айымньыларыгар киһи сөҕүөх астына ааҕар бэргэн этиилэрдээх, олору үлэбэр мэлдьи туттабын. Холобура:

Олох олорбут эн үөрүүҥ,
Оҕо төрөппүт Эн дьолуҥ.
Ити буолар, Ийэкээм,
Үйэлэргэ умуллубат кутааҥ.
Киһи бары талааннаах
Ону таба туһаныахтааx,
Дьону үөрдэ сылдьыахтааx,
Дьонҥо үтүөнү оҥоруохтааx.
Хоһооннорум.
Мин хоһооннорум -
Инники үүнэр кэскиллэрим.
Эһигини кытары
Хоонньоһон утуйабын
Күнүстэри-түүннэри
Кэпсэтэбин.

2005 сыллаахха олунньу 11 күнүгэр Чаппанда сирин биир талааннаах киһитэ Валерий Иннокентьев олоҕун орто омурҕанын бэлиэтиир сааһыгар төрөөбүт дойдутугар айар биэчэрэ ыытыллыбыта. Бу күн култуура, үлэлии сылдьар киин библиотека үлэһиттэрэ кэлэн биэчэри тэрийэн ыыппыттара, умнуллубат өйдөбүлү хааллрбытын Валерий Михайлович астына ахтара.

Дьыл-хонук ааһыаҕа, ол эрээри көмүс күһүн сиргэ тэлээрэн түһэр сэбирдэҕэ, кырыа кыһын кыыдаана, сандал саас сырдык күнэ, сайыҥҥы түүн ичигэс салгына биһиги талааннаах дьоммут өлбөт сүппэт айымньыларыгар салҕанан бара турдун. Ньурба сирэ алмааһынан эрэ баай буолбакка талааннах дьонунан, өй-санаа өттүнэн баай дьонунан инникитин да үүнэ-сайда турдун!

Мария НИКОЛАЕВА,
СӨ култууратын туйгуна,
Ньурба, Хаҥалас.

– Служба спасения РС (Я) –

Осторожно: гололед

Каждый год, с приходом зимы, травматизм возрастает в два раза. Зимний травматизм обусловлен падениями на льду, а также занятиями зимними видами спорта. Зачастую, падения ведут к серьезным последствиям: от легкого сотрясения мозга до открытых переломов.

Соблюдайте меры безопасности при гололеде:

1. Когда на улице скользко, в первую очередь надо позаботиться о подходящей обуви. Носите только удобную нескользящую обувь. Обувь с устойчивым каблуком (не выше 3-4 см), широкой носовой частью, толстой подошвой с четким рельефом - чем он крупнее, тем меньше придется скользить, то, что нужно.

2. Шансы получить травму при быстрой ходьбе резко возрастают, поэтому возьмите за правило выходить из дома раньше, чтобы идти медленно, не спеша. Старайтесь идти, немного наклонившись вперед. Не держите руки в карманах и не обвешивайтесь сумками - рукам нужна свобода движений, чтобы при необходимости вы смогли быстро восстановить равновесие.

3. Учтите, что в сумерках легко поскользнуться даже на ровном месте, не говоря уже о ледяном тротуаре.

4. Откажитесь от сумок на длинных ручках, свисающих через плечо, носите сумки в обеих руках, равномерно распределяя тяжесть на правую и левую руки.

5. Пожилым людям в гололед не следует выходить из дому без палочки или трости с острым наконечником (можно взять обычную лыжную палку)

6. Если вы носите длинное пальто или шубу, обязательно приподнимайте полы одежды, когда выходите из транспорта или спускаетесь по лестнице

7. Не бегите вдогонку уходящего автобуса или маршрутки, вы можете поскользнуться и упасть.

Если почувствовали, что падения не избежать, попытайтесь отбросить все лишнее. Сумки, особенно если в них есть что-то бьющееся, могут только ухудшить ваше положение. В момент падения за считанные секунды постарайтесь максимально напрячь мышцы, чтобы они амортизировали удар, "сгруппироваться", сжаться в комок: подберите руки, втяните голову в плечи.

Хорошо, если удастся приземлиться не на спину, а на бок: тогда, возможно, отделаетесь легким ушибом.

Если все-таки упали, получили травму, обращайтесь в травмпункт.

Падения хотя бы один раз в течение года отмечаются у 30% лиц в возрасте 65 лет и старше, при этом сопровождаемое тяжелыми повреждениями мягких тканей и головы.

Наиболее частые причины возникновения переломов у лиц пожилого возраста - остеопороз, общее похудание, мышечная утомляемость, патология суставов, особенно нижних конечностей. Риск переломов выше у лиц с нарушениями двигательных функций после перенесенного инсульта.

Нередко причиной падений является алкоголизм, особенно у лиц с депрессией или живущих в относительной социальной изоляции. Риск падений на фоне приема даже небольших доз алкоголя существенно возрастает, поскольку толерантность к алкоголю с возрастом снижается.

Внешние факторы - плохая освещенность помещений, неровная или скользкая поверхность пола, неудобная обувь и пр. также могут приводить к падениям. Падения чаще происходят при спуске по лестнице, а также при вставании с кресла или постели.

Предрасполагают к падению такие факторы как кашель, чиханье, резкое изменение положения тела (вставание).

Профилактика ДТП в условиях гололеда

Неблагоприятные дорожные условия являются прямой причиной дорожно-транспортных происшествий в 30% случаев, и косвенной - в 70%, требуя от водителей и пешеходов повышенного внимания к мерам собственной безопасности и безупречного соблюдения правил дорожного движения.

Гололед становится частой причиной случаев падения и пешеходов вблизи пешеходных переходов, тротуаров.

От падения никто не застрахован, а потому надо научиться падать. Поскользнувшись, надо успеть сгруппироваться. Полезный совет - ходите по гололеду на чуть согнутых в коленях ногах.

Не менее частой причиной падений является алкоголь. У подвыпившего человека все реакции замедленны и неадекватны.

Лед бывает разный. Самый скользкий - при температуре около 0°С. При температуре ниже - 20°С он уже не такой скользкий, так как на нем нет воды. Обледенение может быть сплошным на большой протяженности дороги или на небольших участках. Обычно границами гололеда бывают придорожные постройки, поэтому в этих местах следует ожидать изменения состояния поверхности дороги. Если вы выехали на гололед, главное не теряйтесь, а помните основные правила для обеспечения безопасного движения в этих условиях:

1. Перед началом движения, поворотом, разворотом, перестроением или остановкой не забывайте подавать соответствующие сигналы;

2. Сложная обстановка на дороге повышает риск хаотичного перестроения из одной полосы движения в другую, а также необдуманного поспешного обгона;

3. Наиболее актуальной мерой предосторожности в сложившихся условиях является соблюдение безопасной дистанции, дающей возможность беспрепятственной остановки и торможения. Для того, чтобы предупредить о предстоящем торможении водителя сзади движущегося автомобиля, можно несколько раз коснуться педали тормоза, привлекая внимание мигающим стоп-сигналом. Не прибегайте к экстренному торможению, если это не связано с необходимостью предотвращения ДТП;

4. Больше половины дорожно-транспортных происшествий, как правило, связаны с наездами на пешеходов. Поэтому следует помнить о том, что водитель должен уступать дорогу пересекающим проезжую часть людям, а пешеходы, в свою очередь, обязаны переходить максимально осторожно в специально установленных для этого местах.

Соблюдение необходимых мер безопасности при гололеде и на дороге сохранит Вам жизнь и здоровье!

Нюрбинский поисково-спасательный отряд ГБУ РС (Я) "Служба спасения РС (Я)".

– МВД предупреждает –

Мошенники придумали новый предлог

В Мирнинском районе водителя популярного сервиса вызова такси мошенники обманули на 22 тысячи рублей. Мужчина продиктовал злоумышленникам SMS - код от банка.

25 - летнему жителю Мирного поступила заявка на поездку. Затем ему на сотовый телефон позвонил неизвестный и пояснил, что нужно англоязычную девушку доставить с комфортом из гостиницы в аэропорт. Звонивший сообщил, что у клиентки только иностранная валюта, поэтому поездку оплатит их фирма, и попросил продиктовать номер банковской карты, а также код из SMS - сообщения. После того, как потерпевший выдал мошеннику по телефону всю необходимую информацию, с его счета произошло несколько списаний подряд. Таким образом заявитель за считанные минуты лишился 22 220 рублей.

Уважаемые граждане!

Никому не сообщайте одноразовые коды подтверждения платежей - если мошенникам удастся выведать данные вашей карты, то этой информации в совокупности с информацией из SMS им хватит, чтобы совершать операции в интернет-банке. Будьте осторожны и храните в тайне данные карты, SMS- коды от банка!

МВД по Республике Саха (Якутия).

Унты как часть культуры якутов

Пошив унтов - неотъемлемая часть культуры якутов. Мастерство передается из поколения в поколение. И сейчас это не просто зимняя традиционная обувь, это статус, это долгосрочное вложение средств, это точно необходимая вещь для каждого якутянина, иначе зиму просто не переходить.

Теперь покупка новых унтов в сложившееся тяжелое экономическое время становится подготовкой к будущему, залогом уверенности в завтрашнем дне.

Магазин "Унты здесь" - это продажа унтов произведенных исключительно якутскими мастерами. В производстве участвуют мастера с опытом более 30 лет пошива унтов. Также мы пригласили в команду мастеров технолога обуви с опытом работы на якутских унтовых фабриках. Специалистов в обувной сфере с профильным специальным образованием в Якутии почти не остались, многие просто уехали. Теперь наши унты еще выросли по качеству: мы внедрили новые колодки, модельные, средние, для стандартной и полной стопы, также ведется усиленный контроль приемки унтов по качеству, внедрили подошвенный российский войлок черного цвета, подошва прошла сертификацию, конечно использование валенок в подошве это миф, обман покупателя. Только профессиональный подход может производить унты высокого качества и продаваться по соответствующей цене, а унты сейчас стоят не дешево.

Каждый год мы отслеживаем новые веяния моды, чтобы унты были красивыми, конкурентоспособными. Наши модели стали настолько популярными, что их стали копировать не только другие производители унтов, но и китайцы, они конечно "перекрывают кислород" нашим мастерам по билэ, т е. бисерным ручным вышивкам, стоят они дешево, но и исполнение, качество соотвесвенно в разы хуже. Наверное мы чуть ли не единственные, кто полностью поддерживает наших якутских мастеров. Ведь не каждое предприятие может обеспечить работой, достойной и своевременной заработной платой людей, которые своими шьют, подшивают, вышивают, тем самым несут и сохраняют культуру народа Саха.

Люди полюбили наш магазин еще и за богатый ассортимент: унты есть мужские, женские, детские, ботинки, полуботинки, тапочки из камуса.

Только наши унты имеют маркировку и товарный знак официально зарегистрирован!

О сдаче разрешений

Уважаемые охотники Нюрбинского района, в связи с окончанием срока охоты на пушных животных (волка, ондатры и тд.), Нюрбинский комитет государственного экологического надзора напоминает, о необходимости сдачи в 20-ти дневный срок полученные разрешения на добычу пушных животных.

При возврате разрешении просим заполнить таблицу №3 "Сведения о добытых охотничьих ресурсах и их количестве" и возвратить по месту получения разрешения в Нюрбинский комитет государственного экологического надзора по адресу г. Нюрба, кв-л. Энергетик 1/1.

Также, извещаем, о том, что начинается выдача разрешений на водоплавающую дичь в весенний сезон охоты.

Нюрбинский комитет ГЭН.

Считать недействительным

утерянный Диплом 111424 1802729 на имя **ПЕН Николая Сергеевича**, выданный Сунтарским технологическим колледжем в 24.06.2017 г.

Требуются на работу

Во вневедомственную охрану Росгвардии по РС(Я) требуются молодые люди, желающие проходить службу!

ГАРАНТИРОВАННО:

- стабильная заработная плата, 100% оплачиваемый больничный даже в период пандемии и кризиса;
- ежегодный оплачиваемый отпуск 2 месяца с оплатой проезда к месту проведения отпуска сотруднику и члену семьи;
- возможность получения высшего образования (учебный отпуск оплачивается!);
- бесплатное медицинское обслуживание;

Требования к кандидатам на службу:

- возраст до 35 лет
- годность по состоянию здоровья
- не судимые
- образование не ниже среднего.

По вопросу приема на службу обращаться в в **ОВО по Нюрбинскому району филиала ФГКУ "УВО ВНГ РФ по Республике Саха (Якутия)"** по адресу: г. Нюрба ул. Хр. Максимова д. 14 (здание ОГИБДД) тел: 2-38-80.

Махтанабыт

Тапталлаах оҕобут **ИВАНОВА Сайыына Альбертовна** күлүн тутар 25 күнүгэр күн сириттэн ыарахан ыарыыттан суох буолбутугар, ыар күннэрбитигэр күүс-көмө, өйөбүл буолбут бары аймахтарбытыгар, бырааттарбытыгар Рустам, Капитон Револьевичтарга, Василий Васильевичка, доҕотторбутугар Август Виссарионовичка, Герасим Егоровичка, нэһилиэкпит дьонугар, бииргэ үөрэммит одноклассниктарбытыгар, табаарыстарбытыгар, "Кэскил" оҕо уһуйааныгар барҕа махталбытын тиэрдэбит.

Сайыынабытын куораттан аҕалбыт Алексей Егоровичка тылынан сатаан этиллибэт барҕа махтал тылларын тиэрдэбит.

Эһиги дьиэ кэргэттэргитигэр ыарыы ыалласпатын, бары доруобай, дьоллох буолуҥ!

Махталы кытта Ивановтар.

– Кэриэстэбил –

Үтүө киһи аата умнуллубат...

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит Саха Өрөспүүбүлүкэтин тыатын хаһаайыстыбатын туйгуна уонна бэтэрээнэ, Ньурба улууһун Үөдэй нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина **Сергей Семенович КОРНИЛОВ** уһун ыарахан ыарыыттан бу орто дойдуттан букатыннаахтык барбыта бу дьыл күлүн тутар 31 күнүгэр номнуо 40 хонуга буолла.

Биһиги аҕабыт 1949 сыллаахха атырдьах ыйын 10 күнүгэр Ленскэй оройуонун Алыһардаах нэһилиэгэр күн сирин көрбүтэ. Оҕо сааһа Ленскэй Витим бөһүөлэгэр ааспыта, 1967 сыллаахха оскуоланы бүтэрээт ытык иэһин төлүү Чита куоракка аармыйаҕа сулууспалаабыта, онтон төрөөбүт дойдутугар ыарахан үлэттэн чаҕыйбакка леспромхозка оробуочайынан үлэлээбитэ.

1973 сыллаахха Маардааҕы СПТУ-га токарь идэтин баһылаабыта, маастардаабыта. 1979 сылтан дойду оҥостубут Үөдэйигэр сопхуоска наладчигынан, кэлин оскуолаҕа учууталынан, дириэктэринэн үлэлээбитэ.

Биһиги аҕабыт сатаабатаҕа, кини кыайбатаҕа диэн суох диэтэхпитинэ сыыспаппыт буолуо. Үөдэйгэ олохсуйуоҕуттан ыла биир да тутуу, үлэ кинитэ суох барбатаҕа. Кини рационализатор этэ, ол курдук бэйэтэ хаамар от охсор оҥорбута өр сылларга биир дойдулаахтарыгар от үлэтин чэпчэппитэ. Ким хайа иннинэ дьиэтин аныгылыы халыптаан систиэмэлээх оһохтоон, толору хааччыллыы киллэриммитэ.

Аҕабыт элбэх айанньыт алдьаммыт массыынатын оҥорон абыраабыта, суолга эрэйи көрбүт дьон чуо бааччы сварщик манна олорор дуо диэн киирэн кэлээччилэр.

Аҕабыт наһаа амарах, үөрүнньэҥ, эйэҕэс этэ. Кырдьаҕастары кытта кырдьаҕас, эдэрдэри кытта эдэр буолан наар ырыа аргыстаах үлэлии-хамныы сылдьара өйбүтүгэр хатанан хаалбыт.

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһээбит олорбут дьоллоох олоҕо, дьоҥҥо үтүө сыһыана биһиэхэ холобур буолар. Сырдык мөссүөнэ биһиэхэ наар тыыннаах.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

2022 сыл күлүн тутар 29 күнүгэр Бордоҥ нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ, "Степан Васильев" сопхуос Бочуоттаах бэтэрээнэ, "Сэрии сылларын оҕолоро" анал статустаах, өр сылларга холкуос, "Степан Васильев" сопхуоска, сылгы собуотугар тыа хаһаайыстыбатын сайынарыыга таһаарыылаахтык үлэлээбит

НИКИФОРОВ Иван Иннокентьевич

80 сааһыгар ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймах-уруу дьонугар, үөлээннээхтэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Бордоҥ нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, нэһилиэк депутаттарын, бэтэрээннэрин Сүбэлэрэ.

Бииргэ үлэлиир кэллиэгэбит Анастасия Ивановна, бииргэ үлэлээбит Александра Ивановна тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ

НИКИФОРОВ Иван Иннокентьевич

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн букатыннаахтык барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, аймах билэ дьонугар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Маалыкай балыыһатын кэлэктиибэ, Ньурба балыыһатын профкома уонна администрацията.

Күндү тапталлаах таайбыт, сэрии тулаайаҕа, үлэ бэтэрээнэ, Маалыкай олохтооҕо

НИКИФОРОВ Иван Иннокентьевич

79 сааһыгар ыалдьан олохтон туораабытынан кыргыттарыгар, сиэннэригэр, таайбыт Ньукулайга дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит. Аһыыгытын тэҥҥэ үллэстэбит.

Эдьиийэ Ааныска оҕолоро, сиэннэрэ, кинилэр дьиэ кэргэттэрэ.

Күлүн тутар 29 күнүгэр Бордоҥ нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ, "Ст. Васильев" сопхуос Бочуоттаах бэтэрээнэ, сэрии сылын оҕото

НИКИФОРОВ Иван Иннокентьевич

80 сааһыгар ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кийииппитигэр, саҥаспытыгар Анастасия Ивановнаҕа, кини дьонугар, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймах-уруу дьонугар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Маалыкайтан, Ньурбаттан, Дьокуускайтан, Нерюнгриттан Рожиннар, Егоровтар, Ивановтар.

Ньурба Аканатыттан төрүттээх Нам сэлиэнньэтин олохтооҕо, өр сылларга ПМК тэрилтэтигэр, улуустааҕы балыыһаҕа механик идэтинэн үлэлээбит улахан ыал тутаах туттар убайа, тапталлаах аҕата, эһэтэ

ГРИГОРЬЕВ Анатолий Афанасьевич

бу дьыл күлүн тутар 30 күнүгэр 66 сааһыгар күн сириттэн ыарахан ыарыыттан букатыннаахтык барбытынан саҥаспытыгар Людмила Николаевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Бииргэ төрөөбүттэрэ.

Кэллиэгэбит Иванова Алена Афанасьевна тапталлаах убайа, Ньурба Аканатыттан төрүттээх Нам сэлиэнньэтин олохтооҕо, өр сылларга ПМК тэрилтэтигэр, улуустааҕы балыыһаҕа мэхээнньик идэтинэн үлэлээбит улахан ыал тутаах туттар Убайа, тапталлаах аҕата, эһэтэ

ГРИГОРЬЕВ Анатолий Афанасьевич

бу дьыл күлүн тутар 30 күнүгэр 66 сааһыгар күн сириттэн ыарахан ыарыыттан букатыннаахтык барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Антоновка оскуолатын кэлэктиибэ, профкома.

Бордоҥ нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина, тыыл бэтэрээнэ, "Сэрии сылын оҕото", Ст. Васильев сопхуоска өр сылларга үлэлээбит таайбыт

СПИРИДОНОВ Иван Николаевич

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан саҥаспытыгар Дьэбдьиэҕэ, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Хатыыттан, Дьокуускайтан, Үөһээ Бүлүүттэн, Ньурбаттан Ивановтар, Егоровтар, Бараховтар, Васильевтар, Тарасовтар, Саввиннар.

Улаханнык убаастыыр убайбыт, үлэ бэтэрээнэ, элбэх оҕо аҕата, эһэтэ

СПИРИДОНОВ Иван Николаевич

ыарахан ыарыыттан бу Орто дойдуттан барбытынан кэргэнигэр, саҥаспытыгар, Герой Ийэ Спиридонова Евдокия Семеновнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр кутурҕаммытын тиэрдэбит. Улахан дьиэ кэргэн Баһылыга, төһүү үлэһит Иван Николаевич олоҕо, үлэтэ ыччаттарыгар холобурга сылдьыа диэн эрэнэбит.

Дьокуускайтан балтылара, Ньурбаттан Скобелевтар, Николаевтар.

Өҥөлдьө нэһилиэгин олохтооҕо

САМСОНОВА Евдокия Капитоновна

күн сириттэн соһуччу күрэммитинэн чугас дьонугар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын холбуубут.

Марха нэһилиэгин олохтоох дьаһалтата.

Ытыктыыр тыыл, үлэ бэтэрээнэ, куоракка олорбут Ньурба Маалыкайыттан төрүттээх, Бордоҥ нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина, холкуос, сопхуос туруу үлэһитэ, бэтэрээнэ, уон оҕо аҕата, эһэтэ, хос эһэтэ

СПИРИДОНОВ Иван Николаевич

эмискэ ыалдьан олохтон барбытынан кэргэнигэр, оскуола бэтэрээн үлэһитигэр Евдокия Семеновнаҕа, учуутал кэллиэгэлэрбитигэр Зоя Ивановнаҕа, Марфа Ивановнаҕа, бииргэ төрөөбүттэригэр, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.

Туймаада хочотун буора сылаас, сымнаҕас сыттык, суорҕан буоллун, быдан дьылларга быраһаай, күндү бэтэрээммит.

Маалыкай землячествота, Бордоҥ сүбэтэ.

Өҥөлдьө нэһилиэгин олохтооҕо, Бочуоттаах сынньаланҥа тахсыар диэри Өҥөлдьө орто оскуолатыгар үлэлээбит

САМСОНОВА Евдокия Капитоновна

соһумардык олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Өҥөлдьө оскуолатын кэлэктиибэ.

Күндүтүк саныыр балтыбыт, эдьиийбит, Өҥөлдьө олохтооҕо

САМСОНОВА Евдокия Капитоновна

эмискэ күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын кэргэнигэр Аликка, кыргыттарыгар, күтүөтүгэр, эдьиийэ Лаанаҕа, күтүөтэ Кешаҕа, сиэннэригэр тиэрдэбит, аһыыларын тэҥҥэ үллэстэбит.

Дьокуускайтан аймахтара Розалия, Галина, Ольга.

Бииргэ үөрэммит табаарыспыт, дьүөгэбит Венера бииргэ төрөөбүт убайа Алик кэргэнэ, Өҥөлдьө олохтооҕо

САМСОНОВА Евдокия Капитоновна

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, аймахтарыгар кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Малдьаҕар оскуолатын 1981 с. выпустара.

Кэллиэгэбитигэр Виктория Альбертовнаҕа тапталлаах ийэтэ, эбэлэрэ

САМСОНОВА Евдокия Капитоновна

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

К.Д. Уткин аатынан Марха орто оскуолатын кэлэктиибэ.

Күндүтүк саныыр убаастабыллаах кэргэним, аҕабыт уонна эһээбит, Чаппанда олохтооҕо, тыа хаһаайыстыбатын, үлэ бэтэрээнэ

КОНОНОВ Владимир Яковлевич

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Мария уонна оҕолоро, күтүөттэрэ, кийиттэрэ, сиэннэрэ.

Таптыыр ийэбит, күндү эбэбит, Ньурба улууһун Ньурбачааныттан төрүттээх

КУЛЬБЕРТИНОВА Валентина Петровна

бу дьыл муус устар 1 күнүгэр ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан аймахтарыгар, үөлээннээхтэригэр, билэр дьонугар дириҥник курутуйан туран биллэрэбит.

Оҕолоро, күтүөтэ, сиэннэрэ, кийиитэ.

Тапталлаах балтым, эдьиийбит

КУЛЬБЕРТИНОВА Валентина Петровна

уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн оҕолоругар, күтүөтүгэр, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Эдьиийэ Светлана, күтүөтэ Ньукулай, Дьокуускайтан, Намтан Антоновтар, Ивановтар.

Кэллиэгэбитигэр Клара Николаевнаҕа тапталлаах аҕата, эһэлэрэ

НИКИФОРОВ Николай Ефимович

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

К.Д. Уткин аатынан Марха орто оскуолатын кэлэктиибэ.

Таркаайы нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, сэрии сылларын оҕото

НИКИФОРОВ Николай Ефимович

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан тапталлаах кэргэнигэр Анна Ивановнаҕа, кыыһыгар Клара Николаевнаҕа, сиэнигэр Сарданаҕа уонна бары чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит, аһыыгытын тэҥҥэ үллэстэбит.

"Таркаайы нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, нэһилиэк сүбэтин депутаттара.

Биһиги халыҥ аймах тумус туттар ытыктабыллаах кырдьаҕас эдьиийбит, Ньурба куорат олохтооҕо

ГУЛЯЕВА Тамара Дмитриевна

бу дьыл күлүн тутар 29 күнүгэр 84 сааһыгар ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Ивановтар, Николаевтар, Кылыяровтар, Елегяевтар, Аргуновтар дьиэ кэргэттэрэ.

Бииргэ үлэлиир кэллиэгэбит Иванова Нарыйа Альбертовна бииргэ төрөөбүт тапталлаах балта

ИВАНОВА Сайыына Альбертовна

бу дьыл күлүн тутар 25 күнүгэр күн сириттэн күрэммитинэн ийэтигэр, аҕатыгар, эдьиийигэр, чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.

"Кэскил" оҕо уһуйааныгар кэлэктиибэ.

Күндү быраапптыт, таайбыт, Күндээдэ олохтооҕо, Лесавиа бэтэрээнэ

АЛЕКСЕЕВ Владимир Акимович

бу дьыл муус устар 3 күнүгэр ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытын курутуйан туран иһитиннэрэбит.

Эдьиийэ, аймахтара.

Ньурба 1 №-дээх оскуолатыгар бииргэ үөрэммит табаарыспыт, лесавиация бэтэрээнэ

АЛЕКСЕЕВ Владимир Акимович

ыарахан ыарыыттан эмискэ олохтон туораабытынан кини бииргэ төрөөбүт эдьиийигэр Светлана Акимовнаҕа, аймах-билэ дьонноругар, табаарыстарыгар дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит.

1966 с. выпуск, 11 "в" кылаас.

Тапталлаах балтыбыт, эдьиийбит, учуутал идэлээх Дьокуускай куорат олохтооҕо

АЛЕКСЕЕВА Анна Михайловна

ыарахан ыарыыттан биһиги кэккэбититтэн туораата. Чугастык саныыр балтыбыт, эдьиийбит быдан дьылларга быраһаай. Эн үтүө, эйэҕэс майгыҥ барыбыт сүрэҕэр үйэлэргэ хаалыа. Бииргэ төрөөбүттэригэр, аймах-билэ дьонугар дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.

Ньурбаттан, Дьокуускай к., Малдьаҕартан, Маалыкайтан, Күндээдэттэн Кононовтар, Афанасьевтар, Кузьминнар, Саввиновтар.

Малдьаҕартан төрүттээх бииргэ үөрэммит табаарыспыт, дьүөгэбит, учуутал идэлээх Дьокуускай к. олохтооҕо

АЛЕКСЕЕВА Анна Михайловна (Аанчык)

ыарахан ыарыыттан соһуччу олохтон барбытын бииргэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит. Үтүө санаалаах табаарыспытын, дьүөгэбитин өйдүү-саныы сылдьыахпыт.

Малдьаҕар оскуолатыгар бииргэ үөрэммит оҕолоро.

2022 сыл муус устар 2 күнүгэр Бордоҥ нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, үлэ уонна тыыл бэтэрээнэ, Накыын алмаа-ын көрдөөһүнүн кыттыылааҕа, өр сылларга "Степан Васильев" аатынан сопхуоска кадровай булчутунан үлэлээбит ытык кырдьаҕаспыт

АНДРЕЕВ Николай Игнатьевич

90 сааһыгар олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, чугас аймах-уруу дьонугар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Бордоҥ нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, нэһилиэк депутаттарын, бэтэрээннэрин сүбэтэ.

Бордоҥ нэһилиэгин "Ойуунускай" түөлбэ олохтооҕо, үлэ уонна тыыл бэтэрээнэ, өр сылларга Ст. Васильев аатынан сопхуоска кадровай булчутунан үлэлээбит ытык кырдьаҕаспыт

АНДРЕЕВ Николай Игнатьевич

олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Ойуунускай" түөлбэ олохтоохторо.

Таркаайы нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ, СӨ Үөрэҕириитин туйгуна, өр сылларга Киирэп детсадын сэбиэдиссэйинэн үлэлээбит

ИВАНОВА Саргылана Софроновна

уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн бииргэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар уонна сиэн бираатыгар, кэллиэгэбит Иванов Дмитрий Викторовичка дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит, аһыыгытын тэҥҥэ үллэстэбит.

"Таркаайы нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата.

Күндү кэллиэгэбитигэр Егорова Евдокия Ивановнаҕа кэргэнэ, оҕолоругар тапталлаах аҕалара, эйэҕэс эһээлэрэ

ЕГОРОВ Аркадий Прокопьевич

уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.

"Биһик" оҕону сайыннарар киин үлэһиттэрэ, бэтэрээннэрэ.

Дьохсоҕон нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, Арассыыйа худуоһунньуктарын айар сойууһун уонна Аан дойдутааҕы худуоһунньуктар федерацияларын чилиэнэ, "СӨ уус уран оҥоһук сайдыытыгар кылаатын иһин" Бочуоттаах бэлиэ хаһаайката, Ил Түмэн Судаарыстыбаннай Мунньах анал наҕараадатын туппут нэһилиэкпит айар-тутар, үйэлээҕи үйэтитиигэ үтүмэни оҥорбут дьоннорбутуттан биирдэстэрэ, Ньурбаттан төрүттээх

ХАРАЙДАНОВА (КИРИЛЛИНА) Елена Ивановна

69 сааһыгар күлүн тутар 30 күнүгэр ыарахан ыарыыттан биһиги кэккэбититтэн барбытын туһунан доҕотторугар, аймахтарыгар иһитиннэрэбит.

Быраата Виктор, балта Настя уонна кинилэр дьиэ кэргэттэрэ.

Генеральнай директор Стручкова Н.М.
Кылаабынай редактор Дорофеева Л.К.
НЬУРБА ОГНИ-НЮРБЫ

Хаһыат Саха сиригэр сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэрин кэтээн көрүү Федеральнай сулууспатын Управлениетыгар (Роскомнадзор) 03.06.2020 с. регистрацияланна.

ПИ № ТУ 14-00551

Тэрийээччилэр: Саха Республикатын Правительствота, Саха Республикатын "Сахабэчээт" Государственнай автономнай тэрилтэтэ. Таһааараччы: СР "Сахабэчээт" ГАУ

Таһааараччы аадырыһа: *677000 Дьокуускай к. Орджоникидзе уул. 31. Тел. 8-4112-343917, e-mail: sakhapechat@mail.ru*
Редакция, типография аадырыһа: *678450 Ньурба к. Ленин уул., 37.*

Телефона: Кылаабынай редактор, компьютернай отдел - 2-33-32.

e-mail: redakcia06@mail.ru

Хаһыат чэппиэргэ тахсар. Тыла: сахалыы, нууччалыы

Индекс: ПИ 988
Тираж 691.
Объем - 12 стр.
формата А3.
Сыаната - 30 солк.
06.04.2022 с.